

RECHTEN & MINDERJARIGEN

Methodieken om aan de slag te gaan met jeugdwerkers, vrijwilligers en kaderleden van jeugdbewegingen en verenigingen over kinder- en jongerenrechten

COLOFON

© copyright 2022

Auteur:

Bo Vanhessche

Realisatie:

Bo Vanhessche

Verantwoordelijke uitgever:

Karin Maes, tZitemzo

Uitgave:

mei 2022

www.tzitemzo.be

Het gebruik van deze publicatie is toegestaan mits behoud van visie en doelstellingen van de publicatie, met duidelijke bronvermelding en als er geen financiële winst mee beoogd wordt.

INHOUDSTAFEL

Inleiding	3
Het ontstaan en de inhoud van kinder- en jongerenrechten	5
Informatie: tZitemzo ... als je minderjarig bent	7
Belangrijke thema's binnen het jeugdwerk	12
A. Scheiding	12
B. Fuiven en alcohol	13
C. Vertrouwenspersoon?.....	14
D. GAS-boetes.....	15
E. GDPR en recht op privacy	16
F. Pesten	18
G. Jezelf of iemand anders in gevaar? Wat doen bij kindermishandeling- of misbruik?..	19
H. Wat mag je wel en niet doorvertellen? Beroepsgeheim of discretieplicht?	21
Nood aan ondersteuning?.....	22
Aan de slag met methodieken!	23
Doelstelling 1: Introductie kinderrechten	24
1. Wat hoort waar?.....	24
2. Kwartetspel	28
Doelstelling 2: Mening uiten over kinderrechten	33
1. (Niet) Akkoord	33
2. Concentrische cirkel	37
Doelstelling 3: Informeren over kinderen- en jongerenrechten	44
1. Kinderrechtenbattle	44
2. Kinderrechtenzeeslag	48
3. Kinderrechtentrekken	50
4. Kinderrechten domino	53
Doelstelling 4: Wat als er geen kinder- en jongerenrechten zouden zijn?	63

INLEIDING

Animatoren, monitoren, speelpleinwerkers, leiders en leidsters, ... komen wekelijks in contact met kinderen en jongeren. Vaak zijn ze in hun eerste jaren als jeugdwerkers zelf nog minderjarig.

Kinderen- en jongerenrechten zijn zaken waar iedereen, meestal onbewust, dagdagelijks mee in aanraking komt en ze zijn een belangrijk gegeven in onze samenleving. De methodieken in deze map helpen jou om de vrijwilligers van jouw jeugdvereniging te sensibiliseren, en hun kennis en vaardigheden te versterken. Zo leren ze wat nu precies in het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind staat, worden de meest voorkomende vragen binnen het jeugdwerk beantwoord en wordt verteld waar je terecht kan als je zelf een vraag niet zou kunnen beantwoorden.

Voor wie?

Werk je voor de koepelorganisatie van je jeugdbeweging- of vereniging? Organiseer je vormingen, cursussen of workshops? Ben je een jeugdconsulent, (hoofd-) animator, (hoofd-) leid(st)er, speelpleinwerker of monitor? Dan is deze bundel speciaal voor jou!

Wanneer gebruik je deze bundel?

Je kan één of meerdere van de methodieken uit deze map gebruiken om je vrijwilligers te sensibiliseren, informeren en vaardigheden bij te brengen over kinder- en jongerenrechten.

Als koepelorganisatie kan je enkele methodieken uitkiezen om binnen een vorming, workshop of cursus een sessie over kinder- en jongerenrechten uit te werken.

Als lokale jeugdbeweging/-vereniging kan je samen met de leidingsploeg/vrijwilligers een activiteit organiseren met behulp van enkele van deze methodieken. Zo kan je samen stilstaan bij veel voorkomende vragen over kinderrechten, uitwisseling bevorderen, een open gesprek aangaan over kinder- en jongerenrechten in jullie vereniging, de kennis in de groep vergroten, ...

Wat vind je in deze bundel?

In deze map vind je verschillende methodieken. De methodieken zijn opgedeeld volgens **vier doelstellingen**.

1. Mening uiten over kinder- en jongerenrechten.
2. Nadenken over situaties die zich kunnen voordoen in jullie jeugdbeweging/-vereniging.
3. Informeren over kinderen- en jongerenrechten en wetgeving en de positie van kinderen en jongeren in onze samenleving.
4. Inzicht ontwikkelen in 'wat als er geen kinder- en jongerenrechten zouden zijn?'

Aan de slag met leden?

De methodieken die je in deze map vindt, zijn bedoeld voor de leiding, vrijwilligers, kaderleden, ... Als je daarnaast op zoek bent naar methodieken om te gebruiken met leden, kan je een kijkje nemen op de website van tZitemzo (tzitemzo.be). Daar vind je een volledige bundel met spelletjes voor elke leeftijd over kinderrechten.

tZitemzo: wie zijn wij?

tZitemzo is een vzw in Gent die vragen rond kinderen jongerenrechten behandelt. tZitemzo is de vroegere Kinderrechtswinkel. Zowel minderjarigen, volwassenen en organisaties kunnen bij ons terecht met vragen over kinderrechten in het algemeen en het Belgisch jeugdrecht in het bijzonder.

Maar waarom is tZitemzo als organisatie eigenlijk nodig? Wel, omdat heel veel kinderen en jongeren hun rechten niet kennen.

Uitgangspunten

tZitemzo gaat uit van gelijkwaardigheid voor jong en oud. Vroeger lag de nadruk op het beschermen van minderjarigen. Nu ligt de focus vooral op de inbreng van de minderjarigen zelf en het beschermen van hun rechten. De uitgangspunten van tZitemzo zijn gebaseerd op de rechtsbehoeften van kinderen en jongeren:

- Minderjarigen moeten op de hoogte zijn van het bestaan en de betekenis van kinderrechten.
- Minderjarigen moeten in staat zijn vragen te stellen over hun rechten in een specifieke situatie en kunnen daarbij advies en ondersteuning krijgen.
- Bij juridische procedures hebben ze recht op een bijstand door een advocaat.
- Op alle niveaus moeten instanties aangespoord worden om zich met kinderrechten in te laten.

Wat doet tZitemzo?

tZitemzo zet zich in op **vier opdrachten**:

1. Individuele info- en adviesverlening over jongerenrechten

- Om aan de behoefte van informatie en bijstand tegemoet te komen, organiseert tZitemzo permanenties. Tijdens zo'n spreekuur kunnen minderjarigen er individueel terecht. Ze kunnen ook telefonisch, via mail of chat individuele vragen stellen.
- Volwassenen uit de directe omgeving van kinderen (ouders, leerkrachten, hulpverleners, ...) kunnen ook vragen stellen aan tZitemzo.

2. Collectieve informatieverstrekking

- Het is noodzakelijk dat minderjarigen en volwassenen via allerlei kanalen informatie krijgen over hun rechten als minderjarigen.
- tZitemzo zorgt ervoor dat dit een bespreekbaar en besproken onderwerp is door het geven van vormingen.
- tZitemzo verspreidt informatie via eigen publicaties, vormingsreeksen, evenementen, speurtochten, educatief materiaal voor leerkrachten (kinderrechtenkoffers en vormingsmappen) en de Kinderrechtenmobiel.
- Tot slot verspreidt ook de website relevante informatie m.b.t. de rechten van minderjarigen.

3. Daadwerkelijke rechtsbijstand

- Voor daadwerkelijke rechtsbijstand verwijzen we minderjarigen door naar advocaten die hun belangen kunnen verdedigen.
- We bieden ook hulp aan bij procedures, bv. een brief schrijven naar de rechter bij scheiding.

4. Maatschappelijke actie en procesbegeleiding

- tZitemzo participeert in verschillende werkgroepen en samenwerkingsverbanden om de positie van kinderen in onze samenleving te versterken.

HET ONTSTAAN EN DE INHOUD VAN KINDER- EN JONGERENRECHTEN

Op 20 november 1989 werd het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) goedgekeurd door de Verenigde Naties. Sinds het van kracht worden van het IVRK hebben kinderrechten een volwaardig wettelijk karakter. Kinderrechten liggen dus vast in een heuse wet.

Eén van de bepalingen uit het verdrag stelt dat de rechten van het kind moeten bekend gemaakt worden bij alle minderjarigen, zodat ze voor hun rechten kunnen opkomen. Ook moeten alle volwassenen op de hoogte zijn van de kinder- en jongerenrechten, opdat kinderrechten ook werkelijk toegepast zouden worden.

Sinds het ontstaan van de Kinderrechtswinkels (nu tZitemzo) is er steeds heel wat aandacht besteed aan het informeren over kinderrechten aan minderjarigen zelf of aan voor hen relevante personen.

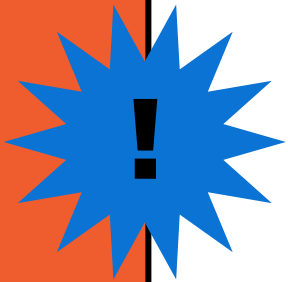
Over kinderrechten wordt niet enkel gepraat, ze zijn er ook om te worden toegepast in je eigen gedrag, op school, in de vrije tijd, in de jeugdbeweging, in de leefgroep, ... Deze bundel wil enkel een hand aanreiken om in eerste instantie over kinderrechten te informeren. Daarna begint het pas.

Veel succes!

Ontstaan

Na de Tweede Wereldoorlog zag men dat kinderen en jongeren andere behoeftes, verwachtingen en zorgen hebben dan volwassenen en ze extra bescherming nodig hadden. Zo ontstond in 1989 het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind of kort: IVRK. Het is ook gekend als Kinderrechtenverdrag.

HET ONTSTAAN EN DE INHOUD VAN KINDER- EN JONGERENRECHTEN

Wat is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind?

Alle wetten en regels van een land zijn er voor iedereen die in dat land woont, ook voor minderjarigen. Maar kinderen en jongeren kunnen zich vaak minder goed verdedigen als hen iets misdraan wordt. Daarom zijn er ook speciale rechten voor minderjarigen. Die zijn er om hen te beschermen. Doordat er kinderrechten bestaan, mogen kinderen en jongeren bijvoorbeeld hun mening geven. Al deze rechten staan opgesomd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, beter gekend als IVRK of Kinderrechtenverdrag. Bijna alle landen van de wereld hebben dat verdrag ondertekend.

Wat is dat IVRK nu precies? Het IVRK is een universeel aanvaard geheel van minimale regels die gerespecteerd moeten worden met betrekking tot kinderen. Het werd aangenomen door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in 1989 en geratificeerd, dus omgezet in nationale wetgeving, door bijna alle landen in de wereld. Enkel de Verenigde Staten ondertekenden het Kinderrechtenverdrag tot nu toe niet. Sinds het van kracht worden van het IVRK hebben kinderrechten een volwaardig wettelijk karakter. Kinderrechten liggen dus vast in een heuse wet.

Elk jaar vieren we de verjaardag van het Kinderrechtenverdrag. Die kinderrechtendag is op 20 november en wordt over de ganse wereld gevierd. Waarom juist die dag? Omdat op 20 november 1989 het Kinderrechtenverdrag werd ondertekend door de Verenigde Naties.

De rechten in het verdrag worden vaak in drie groepen ingedeeld (**de 3 P's**)

A. Provisierechten = geef-mij-toegang-rechten

- Overlevingsrechten omvatten het recht van kinderen om te leven en basisbehoeften te krijgen.
- Ontwikkelingsrechten houden deze dingen in die kinderen nodig hebben om zich volledig te kunnen ontplooiën.

B. Protectierechten = bescherm-mij-rechten

- Beschermingsrechten wijzen op de nood om kinderen te beschermen tegen alle vormen van mishandeling, verwaarlozing en uitbuiting.

C. Participatierechten = laat-mij-meedoen-rechten

- Inspraakrechten geven kinderen de kans een actieve rol te spelen in hun gemeenschap en land.

1. Minderjarig

Volgens de Belgische wetten is een minderjarige een persoon die jonger is dan 18 jaar. Mensen en diensten die rond de wet werken of het gerecht, gebruiken ook wel het woord 'kind' als synoniem voor minderjarige.

Eens je 18 jaar bent, word je meerderjarig. Men gebruikt ook vaak het woord 'volwassen'.

2. Hebben ouders ook rechten en plichten?

Het ouderlijk gezag

Algemeen

Ouders oefenen samen het **ouderlijk gezag** over hun kinderen uit tot deze meerderjarig zijn.

Dit betekent dat je ouders recht hebben

- Op eerbied en respect van jou,
- Op persoonlijk contact met jou én
- Om alle beslissingen te nemen over jou en je bezittingen tot je de leeftijd van 18 jaar bereikt hebt. Je ouders mogen dus beslissen over je gezondheid, je opvoeding, je vrije tijd, je opleiding, je kledij, je woonplaats, je zakgeld, je vrienden ... Het is natuurlijk wel de bedoeling dat je ouders zo veel mogelijk rekening houden met jouw mening bij het nemen van deze beslissingen!

Ouders hebben natuurlijk ook **plichten** tegenover hun kinderen. Je ouders moeten

- Respect hebben voor jou (staat in de wet sinds 1995) én
- Zorgen voor je levensonderhoud, je opvoeding en je opleiding.

Ouders zijn ten slotte ook **aansprakelijk** voor hun minderjarige kinderen. Dit betekent dat zij de schade moeten betalen die jij veroorzaakt hebt wanneer je een fout beging. Het kan wel zijn dat jij ook zelf verantwoordelijk gesteld wordt voor de betaling van deze schade. Dit is het geval als je oud genoeg bent om te beseffen dat je een fout maakte.

Als één van je ouders het ouderlijk gezag niet kan uitoefenen, omdat die onbekend is, omdat die overleden is, omdat men niet weet waar die woont, ... oefent de andere ouder het ouderlijk gezag alleen uit.

Voogdij

De vrederechter van je woonplaats stelt een voogd aan wanneer beide ouders het ouderlijk gezag niet meer kunnen uitoefenen (bv. omdat ze overleden zijn of omdat ze ontzet zijn uit het ouderlijk gezag). Deze voogd heeft het gezag over jou tot je 18 jaar wordt.

3. Wat mogen minderjarigen wel en niet zelf beslissen?

Handelingsonbekwaamheid, wat is dat?

Minderjarigen zijn in principe **handelingsonbekwaam**.

- Dat betekent dat ze geen handelingen mogen stellen die rechtsgevolgen met zich meebrengen zonder toestemming van hun ouders, hun voogd of van de rechter. Dit is nodig om hen te beschermen.
- Minderjarigen mogen bijvoorbeeld zelf niet beslissen om alleen te gaan wonen of om te trouwen, ze kunnen zelf geen contract ondertekenen,...

Waarom zijn minderjarigen handelingsonbekwaam?

- De grondslag is te vinden in een combinatie van de veronderstelde incompetentie van minderjarigen en de nood aan bescherming die hieruit voortvloeit: minderjarigen moeten, gelet op hun jeugdigheid en hiermee gepaard gaande gebrek aan inzicht, kennis en ervaring, in hun belang beschermd worden.

Ter verduidelijking: om als persoon als geestelijk '**bekwaam of competent**' te worden aanzien, moet je:

1. Voldoende in staat zijn om in te schatten wat in je belang is **EN**
2. Voldoende in staat zijn om de gevolgen van je beslissingen en daden in te schatten

Gelukkig bestaan er ook een aantal **uitzonderingen** op de handelingsonbekwaamheid van minderjarigen.

- Minderjarigen mogen wel dagelijkse handelingen stellen, zoals het kopen van voorwerpen voor dagelijks gebruik en verbruik (kleren, voedsel, schoonheidsproducten, boeken, videogames, ...) of het ontlenen van boeken in de bibliotheek, ... Men gaat er van uit dat de minderjarige hiervoor stilzwijgend toestemming heeft gekregen van de ouders.
- Andere uitzonderingen staan uitdrukkelijk in de wet vermeld. (Onder puntje '4. Leeftijdsladder' vind je de belangrijkste opgesomd).

Procesonbekwaamheid, wat is dat?

Minderjarig zijn ook **procesonbekwaam**.

- Dat wil zeggen dat ze niet zelf naar de rechter kunnen stappen om op te komen voor hun rechten.
- Ze kunnen zelf geen proces starten. Iemand anders kan de minderjarige ook niet in een gerechtelijke procedure betrekken.
- Als het nodig is, zullen de ouders of een voogd in de minderjarige hun plaats voor de rechten opkomen bij de rechtbank. Zij vertegenwoordigen hen dan voor de rechtbank.

Er bestaan ook enkele **uitzonderingen** op de procesonbekwaamheid van minderjarigen.

- Sommige rechters aanvaarden uitzonderlijk dat jongeren zelf optreden in rechtszaken wanneer hun ouders hen niet willen of kunnen vertegenwoordigen én ze opkomen voor heel persoonlijke rechten (bv. een uitsluiting op school); wanneer ze onderhoudsgeld eisen van hun ouders en wanneer ze opkomen voor hun rechten als werknemer in het kader van een studentenjob.

4. Leeftijdsladder

Wat mag of moet op welke leeftijd?

0 jaar

- Vanaf de geboorte heeft elk kind recht op een naam en nationaliteit.
- Ouders kunnen een identiteitsbewijs, een Kids-ID, aanvragen voor hun kind.
- Een Kids-ID is niet verplicht, behalve als ze met hun kind naar het buitenland gaan.
- Je ouders moeten jou laten inenten tegen de ziekte polio (kinderverlamming) voor je 18 maanden oud bent.

2 jaar

- Zodra je 2 jaar en 6 maanden oud bent, kan je naar een kleuterschool gaan.

5 jaar

- De leerplicht begint op 1 september van het jaar waarin je 5 jaar wordt.

6 jaar

- Je moet betalen om de bus of tram (van De Lijn) te mogen nemen, en je mag ook alleen de bus/tram nemen. Vóór je 6 jaar bent, moet je altijd begeleid worden door iemand ouder dan 12 jaar.

10 jaar

- Kinderen tot 10 jaar mogen nog op het voetpad fietsen. Ben je ouder dan 10 dan fiets je op de openbare weg.
- Vanaf 10 jaar, bij sommige banken vanaf 12, kan je zelf een zichtrekening met een bankkaart openen. Hiervoor heb je wel de toestemming van je ouders nodig. Voor het openen van een spaarrekening is er geen minimumleeftijd. Je kan van je zichtrekening zelf een beperkt bedrag afhalen. Van je spaarrekening kan dat pas vanaf je 16 jaar.

12 jaar

- Vanaf 12 jaar krijg je een elektronische identiteitskaart (eID). Als je nog een geldig Kids-ID hebt, dan krijg je pas automatisch een elektronische identiteitskaart op het moment dat ze vervalt (of je 14 jaar en 9 maanden oud bent). Je moet je identiteitskaart altijd meenemen naar het buitenland.
- Je wordt vermoed bekwaam te zijn om je rechten in de jeugdhulp uit te oefenen. Als je bekwaam bent, mag je soms zelf beslissen of je hulp wilt of niet. Ook minderjarige patiënten in de gezondheidszorg kunnen als bekwaam worden beschouwd, maar hierop staat geen leeftijd.
- In de middelbare school moet er een leerlingenraad komen als 1 op de 10 leerlingen hierom vraagt.
- Vanaf 12 jaar is de rechter verplicht om jou uit te nodigen om jouw mening te horen vooraleer hij beslissingen neemt over jou. Bijvoorbeeld als je ouders scheiden, of vooraleer hij een voogd benoemt.
- Je moet toestemming geven voor een orgaantransplantatie.
- Je moet je toestemming geven vooraleer je geadopteerd kan worden.
- Je moet betalen voor je treinsbiljet. Als je nog geen 12 jaar bent, mag je meestal gratis reizen op de trein.
- Vanaf 12 jaar kan de jeugdrechter bij ernstige misdrijven een opsluiting in een gemeenschapsinstelling bevelen.

4. Leefstijdsadder

Wat mag of moet op welke leeftijd?

13 jaar

- Je mag eindelijk zelfstandig op sociale media: eigen TikTok, Instagram, Snapchat, ...

14 jaar

- Je mag een rijder berijden op de openbare weg.
- In sommige gemeentes kan je een GAS-boete krijgen.
- Je mag vanaf 14 jaar seks hebben als:
 - iedereen toestemming geeft
 - het leeftijdsverschil tussen jullie max. 3 jaar is
 - niemand hun vertrouwens - of gezagsrelatie gebruikt (zoals bv. je chiroleider of je sporttrainer)

15 jaar

- Vanaf nu moet je je identiteitskaart altijd bijhebben. Deze kan bv. opgevraagd worden door de politie, de controleur op de trein, ...
- Wanneer je de eerste 2 jaren van het secundair onderwijs hebt gevolgd, kan je vanaf je 15e deeltijds onderwijs volgen. Je gaat dan 3 dagen per week werken, en volgt 2 dagen opleiding.
- Vanaf 15 jaar mag je studentenarbeid verrichten, op voorwaarde dat je de eerste twee studie jaren van het secundair onderwijs achter de rug hebt. Als je voltijds onderwijs volgt, mag je zowel tijdens het schooljaar als tijdens de schoolvakanties werken. Nachtarbeid of gevaarlijke arbeid zijn wel verboden voor minderjarigen.
- Je kan ontvoegd worden, na een procedure voor de familierechtbank.
- Je kan je theoretisch rijexamen voor je brommerrijbewijs afleggen als je 15 jaar en 9 maanden oud bent.

16 jaar

- Vanaf 16 jaar heb je seksueel zelfbeschikkingsrecht. Dit betekent dat je met wederzijdse toestemming seksuele ervaringen mag hebben. Het leeftijdsverschil maakt niet meer uit.
- Vanaf nu mag je met de speedpedelec en bromfiets klasse A (zonder rijbewijs) of B (met rijbewijs) rijden.
- Als je alleen woont, kan je vanaf je 16e zelf het Groeipakket (vroeger kinderbijslag) ontvangen, op voorwaarde dat je officieel op je nieuwe adres bent ingeschreven (gedomicilieerd).
- Je mag in de bioscoop films 'Kinderen Niet Toegelaten' bekijken.
- Je mag alleen binnen in een dancing. Voor je 16e moet je begeleid worden door een ouder of iemand die voor je verantwoordelijk is.
- Nu je 16 jaar bent mag je een glas bier of wijn bestellen. Alle sterke drank, mixdrankjes en drank met een aroma van sterke drank (desperados, cubanisto, ...) zijn verboden.
- Je mag een landbouwvoertuig besturen als je een rijbewijs G bezit.
- Je kan nu ook zelf een testament opmaken, maar slechts voor de helft van je bezittingen.
- Je mag nu een vakantiejob doen, ook al heb je de eerste twee jaren van het secundair niet gevolgd. Wanneer je deeltijds onderwijs volgt, mag je enkel in de schoolvakanties werken.
- Vanaf 16 jaar kom je voor misdrijven die verbonden zijn met het verkeer voor de politierechtbank, in plaats van voor de jeugdrechtbank.
- Vanaf nu kan de jeugdrechter (uitzonderlijk) het volwassen strafrecht op je toepassen of je doorverwijzen naar een gewone rechter als je zeer ernstige feiten gepleegd hebt. Dit heet "uit handen geven".

4. Leeftijdsladder

Wat mag of moet op welke leeftijd?

17 jaar

- Vanaf 17 jaar kan je begeleid zelfstandig gaan wonen. Je gaat dan alleen gaan wonen, maar krijgt wel nog hulp door organisaties op vlak van financiën, administratie, je huishouden, ... Het JAC of het CLB kan jou helpen om deze hulp aan te vragen bij diensten zoals het CAW.
- Je kan je theoretisch rijexamen voor de wagen afleggen zodra je 17 jaar oud bent. Voor het praktijkexamen moet je 18 jaar zijn en minstens 9 maand geoefend hebben.

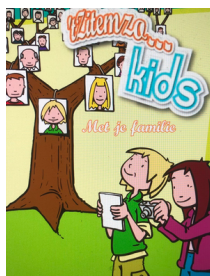
18 jaar

- Je bent meerderjarig of "volwassen". Je kan nu zelf beslissingen nemen, zelf documenten ondertekenen, je mag vanaf nu bijvoorbeeld...
 - gaan stemmen bij de verkiezingen,
 - alleen gaan wonen zonder toestemming van je ouders,
 - alle alcoholische dranken (wijn, bier, sterke drank...) drinken,
 - zonder toestemming van je ouders een zichtrekening openen, ...

... maar meerderjarigheid betekent ook dat je zelf verantwoordelijk bent voor je daden.

Meer weten?

Folders over de positie van de minderjarigen en de leeftijdsladder kunnen gratis besteld worden bij tZitemzo of gratis in PDF gedownload worden van de website www.tzitemzo.be

BELANGRIJKE THEMA'S BINNEN HET JEUGDWERK

A. Scheiding

Een op vier kinderen in België heeft gescheiden ouders. De kans dat er onder jullie leden dus kinderen en jongeren zitten met vragen over scheiding is behoorlijk groot. Een veel voorkomende vraag is bijvoorbeeld 'mijn ouders zijn gescheiden, mag ik kiezen bij wie ik wil wonen?' We zeten even op een rijtje wat de positie van een minderjarige is wanneer ouders beslissen om uit elkaar te gaan.

Tot de meerderjarigheid (18 jaar), kan een jongere niet kiezen bij wie die wil wonen, en ook niet beslissen of, en wanneer die op bezoek gaat bij een ouder wanneer de ouders uit elkaar gaan. Ofwel beslissen de ouders hier samen over, ofwel beslist de familierechter.

Wanneer de ouders of rechter een beslissing nemen waarmee de minderjarige niet akkoord gaat, kan die hiertegen ook niets ondernemen.

De minderjarige kan wel gehoord worden door de rechter over wat die denkt over de situatie. Maar de minderjarige kan alleen gehoord worden wanneer er een proces loopt. Als geen van beide ouders een procedure start, kan de minderjarige dus geen gebruik maken van zijn hoorrecht.

Vanaf dat de minderjarige 12 jaar is, zal die automatisch uitgenodigd worden door de familierechter om gehoord te worden. Wanneer minderjarige jonger is dan 12 jaar wordt die niet automatisch uitgenodigd, maar kan die wel vragen om gehoord te worden. De rechter neemt de mening van de minderjarige mee als één van de argumenten om te bepalen waar die gaat wonen.

Meer weten?

Folders met informatie over een scheiding en hoorrecht kunnen gratis besteld worden bij tZitemzo of gratis in PDF gedownload worden van de website www.tzitemzo.be

B. Fuiven en alcohol

Vanaf welke leeftijd mag je naar een fuif?

Eigenlijk zegt de wet niets over de leeftijd waarop je mag beginnen uitgaan. De wet zegt wél dat de toegang tot cafés en dancings verboden is voor kinderen jonger dan zestien jaar als er geen volwassene bij is.

Als fuiven niet gericht zijn op winst, dan mogen jongeren onder de 16 jaar er wel naar toe (bv. fuiven van jeugdverenigingen). Toch is hier heel wat discussie over. Er zijn ook mensen die vinden dat een fuif van een jeugdvereniging gericht is op winst maken. Zij vinden dat als je inkom vraagt, de fuif dan automatisch gericht is op winst. Daardoor kan het zijn dat je ook op fuiven van jeugdverenigingen geweigerd wordt.

Vanaf welke leeftijd mag je legaal alcohol drinken?

Het is in België verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan wie jonger is dan zestien jaar. Wie ouder is dan 16 mag dus pintjes of wijn drinken.

Sterke drank mag men niet verkopen, schenken of aanbieden aan min-achtienjarigen. Vermits cocktails en mixdranken zoals breezers of Desperados sterke drank bevatten, mogen ze evenmin worden geschonken aan minderjarigen.

Naar huis fietsen na een cafébezoek of de jaarlijkse fuif?

Beetje te veel gedronken en je moet nog met de fiets of step naar huis? Ook dan maak je kans op een boete.

Volgens de wet mag je nooit onder invloed van alcohol of drugs in het verkeer met een voertuig. Het maakt hierbij niet uit hoe oud je bent. Je mag dus niet dronken fietsen en zelfs niet te voet rondwandelen. In België ben je strafbaar vanaf 0,5 promille in je bloed. Vanaf 16 jaar kan je voor verkeersinbreuken trouwens voor de politierechter gedaagd worden die je dezelfde straffen kan opleggen als bij volwassenen.

C. Vertrouwenspersoon?

Marie, 9 jaar, is één van jouw leden. Wegens een verontrustende opvoedingssituatie werd ze thuis weggehaald en geplaatst in een instelling. Ze heeft je al vaak over haar thuissituatie verteld en vraagt nu of je haar vertrouwenspersoon wil zijn binnen de integrale jeugdhulp. Maar kan je als leiding een vertrouwenspersoon zijn voor één van je leden?

Het antwoord is meestal **ja**.

Waarom een vertrouwenspersoon?

De drempel om met hulpverlening, gezondheidszorg of justitie in contact te komen, ligt voor veel mensen hoog. Zeker voor minderjarigen is dit niet altijd evident. De bijstand van een vertrouwenspersoon bij deze contacten werkt drempelverlagend. Deze vertrouwenspersoon kan de minderjarige vergezellen naar alle contacten met jeugdhulpverleners, en die ondersteunen bij het uitoefenen van zijn rechten.

Wie kan vertrouwenspersoon worden?

Een vertrouwenspersoon is in de eerste plaats iemand bij wie de minderjarige zich goed voelt, en waarmee hij een vertrouwensband heeft. Volgens de wet moet een vertrouwenspersoon **tegelijk** aan **vier voorwaarden voldoen**

Vier voorwaarden:

1. Ondubbelzinnig door de minderjarige zelf aangeduid zijn.
2. Meerderjarig zijn (ouder dan 18 jaar).
3. Op geen enkele wijze betrokken zijn bij de lopende jeugdhulp. Dit betekent dat je niet rechtstreeks betrokken mag zijn in de hulpverlening om als vertrouwenspersoon op te kunnen treden.
4. Een uittreksel uit het strafregister model 2 voorleggen. Dit uittreksel kan je meestal gratis afhalen, of online aanvragen bij de dienst bevolking van de gemeente waar je gedomicilieerd bent.

Je bent nooit verplicht om een aanduiding als vertrouwenspersoon te aanvaarden en een minderjarige bij te staan binnen de jeugdhulpverlening. Je beslist dus **vrijwillig** om op te treden als vertrouwenspersoon én je wordt hiervoor **niet vergoed**.

Beroepsgeheim?

Omwille van je medewerking binnen de integrale jeugdhulp word jij als vertrouwenspersoon ook onderworpen aan de geheimhoudingsplicht. Je kan vertrouwelijke informatie die je verneemt door jouw optreden als vertrouwenspersoon hierdoor niet zomaar bespreken met buitenstaanders.

Meer weten?

Folders met informatie over een vertrouwenspersoon kunnen gratis besteld worden bij tZitemzo of gratis in PDF gedownload worden van de website **www.tzitemzo.be**

D. GAS-boetes

Gemeentelijke Administratieve Sancties (GAS) zijn straffen die gemeentes kunnen opleggen als je het gemeentereglement overtreedt. Meestal zijn het boetes.

Met deze GAS-boetes kan de gemeente overlast (zoals sluikstorten, wildplassen en graffiti spuiten) bestraffen. Maar ook dozen verslepen op een openbare plaats, confetti strooien, belletje trek doen, enz.

Voor de sancties bestonden, werden kleine gevallen van overlast vaak niet behandeld. Sinds de wet bestaat, kunnen gemeenten daar toch tegen optreden. De overtredingen worden dan niet doorgestuurd naar het parket maar afgehandeld door een ambtenaar. Die kan bemiddelen, boetes opleggen of taakstraffen uitdelen.

GAS-boetes kunnen opgelegd worden aan jongeren vanaf 14 jaar. Minderjarigen (jonger dan 18 jaar) kunnen een maximumboete krijgen van 175 euro of een gemeenschapsdienst van maximum 15 uur. Meerderjarigen betalen maximum 350 euro of moeten een gemeenschapsdienst van maximum 30 uur doen.

Elke gemeente kiest zelf vanaf welke leeftijd ze GAS-boetes oplegt en voor welke vorm van overlast. Wat kan of niet kan in jouw woonplaats, lees je in het politiereglement van jouw gemeente. Je kan zo'n politiereglement terugvinden via de website van jouw stad of gemeente of via de site van de lokale politie.

Als jeugdwerker is het dus belangrijk dat je op de hoogte ben van wat in jouw gemeente al dan niet verboden is en hiermee rekening houdt tijdens het jeugdwerk.

E. GDPR en recht op privacy

Sinds 25 mei 2018 is de nieuwe Europese privacywet van toepassing, ook wel GDPR (General Data Protection Regulation) of AVG (Algemene Verordening Gegevensbescherming) genoemd. Deze nieuwe wet zorgt voor een sterkere bescherming van persoonsgegevens. Persoonsgegeven omvat alle informatie over een persoon waardoor men de identiteit van die persoon te weten kan komen. Dit kan een naam, een telefoonnummer, een e-mailadres, maar bv. ook een foto of een vingerafdruk zijn. De AVG zorgt er verder voor dat minderjarigen vanaf 13 jaar actief mogen zijn op sociale media zonder toestemming en zonder inmenging van hun ouders. Verenigingen, organisaties, maar ook vzw's moeten zich houden aan deze nieuwe wetgeving.

Foto's en sociale media

Niemand mag ongevraagd je foto **nemen** of **publiceren** op een website, een sociale netwerksite, in de krant, in een tijdschrift of op een folder. Foto's van bv. een leuke activiteit met jouw leden, mogen dus niet zomaar op de website of op sociale media geplaatst worden. Zowel voor het nemen van een foto als voor het plaatsen van een foto waar een lid opstaat, is toestemming nodig van de ouders (indien het lid jonger is dan 12 jaar) en van het lid zelf (indien het lid ouder is dan 12 jaar).

Uitzonderingen op de regel:

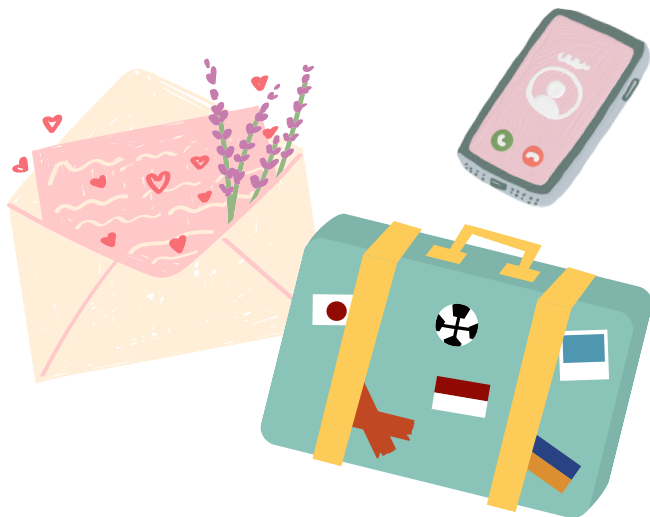
- Er wordt verondersteld dat er impliciete toestemming is gegeven wanneer je verschijnt op foto's genomen op openbare plaatsen (parken, tentoonstellingen...). Inderdaad, het zou fysiek onmogelijk zijn om de toestemming te krijgen van alle mensen die op de foto aanwezig zijn. Toch is jouw toestemming nog steeds vereist voor het maken, gebruiken en reproduceren van foto's waarin je het hoofdonderwerp bent.
- Wanneer jij of andere personen als ondergeschikte elementen voorkomen op een foto of video die op een openbare plaats is gemaakt (bijvoorbeeld een foto van een monument, een tentoonstelling, etc.), wordt er in principe van uitgegaan dat jouw toestemming voor het verdere gebruik van deze foto of video niet nodig is.
- Hetzelfde principe geldt ook voor beelden van "menigten" die het niet mogelijk maken om een persoon op een specifieke manier te identificeren.
- Als de betrokken persoon niet het hoofdonderwerp van de foto is, en er dus toevallig op staat, mag je het beeld gebruiken. Een groepsfoto mag dus wel. Een beeld waar je expliciet twee kinderen op uitlicht, daar moet je best toestemming voor vragen.
- Het poseren voor een foto wordt beschouwd als het geven van toestemming om de foto te nemen.

Brieven en sms'en op kamp

De postbode is langsgesproken op kamp. Je ziet dat bij de brieven opnieuw een roodkleurige geparfumeerde brief zit voor 16-jarige Tom. Je beslist om hem te openen en voor te lezen op de leidingskring, het is toch maar kalverliefde, niks serieus. Schend dit de rechten van Tom?

Het lezen van de brief schendt het recht op privacy en specifiek het recht op briefgeheim. Alle minderjarigen hebben recht op briefgeheim, dit recht gaat verder dan enkel brieven zoals het woord doet denken. E-mails, chatgesprekken en sms'en worden gelijkgesteld aan brieven. De leiding mag deze dus niet zomaar lezen. Tenzij het lid zelf de privacy opgeeft door toestemming te geven, of door nonchalant met de privacy om te gaan door bv. de brief open op zijn kussen in de tent te laten liggen.

Meer weten?

Folders met informatie over privacy kunnen gratis besteld worden bij tZitemzo of gratis in PDF gedownload worden van de website www.tzitemzo.be

Doorzoeken van koffers en rugzakken

Je herkent vast het volgende scenario. Jij en je medeleiding zijn aan het nachtwaken, plotseling hoor je geritsel van een snoeppapiertje, nochtans hadden jullie in het begin van kamp gezegd dat alle snoepen moesten worden afgegeven. Er zit de volgende dag niets anders op om de valiezen en rugzakken te controleren. Maar mag dit wel zomaar?

Het antwoord is nee. Niet iedereen mag zomaar spullen doorzoeken, tenzij met de toestemming van het lid (of met die van de ouders wanneer het lid onbekwaam is). Toestemming is altijd nodig. Indien de leiding zich ernstig zorgen zou maken over een lid (bv. bij zelfverminking), wanneer het lid op heterdaad betrapt wordt op een misdrijf, wanneer er vermoedens zijn van druggebruik of -bezit dan moet de leiding contact opnemen met de politie die in sommige omstandigheden een zoeking of fouille kan uitvoeren zonder toestemming.

Enkel wanneer er sprake is van een concrete, acute noodtoestand (bv. brand of concreet, ernstig gevaar voor fysiek geweld) mag de leiding de valies doorzoeken zonder toestemming van het lid (of van de ouder als het lid onbekwaam is).

F. Pesten

Elke jeugdwerking krijgt er wel eens mee te maken, pestgedrag. Volgens sommigen hoort het bij de leeftijd en gaat het pestgedrag uiteindelijk wel over als de kinderen ouder worden. Maar wat zegt de wet nu eigenlijk over pesten? Is pesten strafbaar?

Het antwoord is **ja**, als het pestgedrag heel erg is. In sommige situaties valt pesten namelijk onder de categorie van kindermishandeling of slagen en verwondingen en dit is bij wet verboden.

Wat is kindermishandeling?

Kindermishandeling is elke vorm van geweld op kinderen en jongeren. Bij geweld gebruikt iemand zijn macht tegenover de ander. Er zijn verschillende vormen van kindermishandeling:

- **Lichamelijke mishandeling:** slaan, stampen, brand- of snijwonden toebrengen, bijten, krabben, vergiftigen of onnodige medicijnen toebrengen. Mishandeling is iets anders dan een ongeluk.
- **Emotionele mishandeling:** uitschelden, kleineren, vernederen, bedreigen, chanteren, afwijzen, opsluiten, pesten, te hoge eisen stellen, beschuldigen, ... Mensen noemen het ook verbaal geweld.
- **Lichamelijke verwaarlozing:** te weinig eten of drinken, kleren, onderdak, medische verzorging, veiligheid, nachtrust, ...
- **Emotionele verwaarlozing:** tekort aan liefde, aandacht, interesse, respect, communicatie, ...
- **Seksueel misbruik of seksueel geweld** betekent dat iemand je dwingt tot seksueel contact: Iemand raakt je aan op een manier of op plaatsen die je niet leuk vindt zoals aan je borsten, tussen je benen, aan je schaamstreek of piemel; Iemand vraagt jou om hem of haar aan te raken of om naar hem of haar te kijken als die naakt is; Iemand vraagt je of dwingt je om jezelf uit te kleden. Dat kan ook via een webcam of via een foto die je met je smartphone maakt; Je wordt gedwongen om naar seks of foto's van seks te kijken of om naar opmerkingen over seks te luisteren.

De minderjarige moet dan wel kunnen bewijzen dat die gepest wordt. En met dat bewijsmateriaal naar de politie stappen. De politie stelt een proces-verbaal op. Dat is een soort verslag van wat er allemaal is gebeurd. De politie stuurt dat proces-verbaal door naar de procureur des Konings. Die kan twee dingen doen:

- De procureur seponeert het dossier. Er gebeurt verder niets mee.
- De procureur beslist om de zaak door te geven aan de jeugdrechter. Vindt de jeugdrechter dat het pestgedrag zó erg is? Dan kan die beslissen om de minderjarige pester onder toezicht te plaatsen van de sociale dienst van de jeugdrechtbank. Of om hem of haar te laten opnemen in een jeugdinstelling.

Indien jullie op de hoogte zijn van pestgedrag in jullie groep waarbij een lid hun fysieke, psychische of seksuele integriteit concreet en ernstig in gevaar is en jullie ondernemen niets, dan zijn jullie zelf strafbaar. Jullie plegen dan schuldig hulpverzuim (art. 422bis Strafwetboek). Schuldig hulpverzuim is een misdrijf in het Belgisch recht waarvan sprake is wanneer iemand het nalaat een ander te helpen die in groot gevaar verkeert, terwijl men kon helpen zonder zichzelf in gevaar te brengen.

Als de situatie te ernstig of te moeilijk is om zelf op te lossen. Kunnen jullie altijd contact opnemen met het CLB, JAC, WAT WAT of Awel. Zij luisteren en proberen je verder te helpen, vaak anoniem én jij houdt de touwtjes in handen.

G. Jezelf of iemand anders in gevaar? Wat doen bij kindermishandeling – of misbruik?

Wat is kindermishandeling en kindermisbruik?

Kindermishandeling is elke vorm van geweld op kinderen en jongeren. Bij geweld gebruikt iemand zijn macht tegenover de ander. Er zijn verschillende vormen van kindermishandeling. Zo is er lichamelijke mishandeling, emotionele mishandeling, lichamelijke verwaarlozing, emotionele verwaarlozing en seksueel misbruik of seksueel geweld. Zie puntje 'F. Pesten' voor meer uitleg per categorie.

Kortom, eigenlijk mag niemand mishandelen of misbruiken. Geen volwassenen en geen kinderen, geen mama's en geen papa's. In de Belgische strafwet staan dan ook straffen voor mensen die met opzet iemand slaan, verwonden of misbruiken. Als het slachtoffer nog minderjarig is (jonger dan 18) en als de dader een ouder is van die minderjarige, dan zijn de straffen zelfs nog zwaarder.

Een lid straffen door die fysiek (slaan, knijpen, schoppen) of emotioneel (vernederen, pesten, uitschelden) aan te pakken is dus absoluut not done binnen het jeugdwerk en is zelfs strafbaar.

Wat doen bij kindermishandeling of kindermisbruik?

Stel een lid neemt je in vertrouwen en vertelt dat die thuis geslagen en misbruikt wordt of je wordt zelf thuis geslagen en misbruikt. Welke stappen kan je dan zetten?

Om te beginnen moet je weten dat er bij kindermishandeling of bij kindermisbruik twee mogelijke oplossingen bestaan:

1. Bestrafing: een aangifte doen bij de politie

Het slachtoffer of een burger die zich zorgen maakt, kan aangifte doen bij de politie om de dader van de mishandeling of van het misbruik te laten bestraffen. Veel mensen (en soms ook politieagenten zelf) denken dat een minderjarige een bepaalde leeftijd moet hebben om een aangifte te mogen doen. Dit is niet zo.

Een aangifte bij de politie kan je altijd doen, ongeacht je leeftijd. Je hebt ook geen toestemming nodig van je ouders of een volwassene om een aangifte te gaan doen. De politie moet het verhaal van de minderjarige aux sérieux nemen en hiervan een proces-verbaal opstellen.

2. Hulpverlening

Het slachtoffer of iemand die zich zorgen maakt, kan er ook voor kiezen om hulp te zoeken bij een organisatie die gespecialiseerd is in het helpen van slachtoffers van kindermishandeling of van kindermisbruik en die tergelijktijd de dader zal proberen behandelen.

- De hulpverleners van het CLB, de chatbox Nupratikerover en de hulplijn 1712 zijn er speciaal voor jongeren die het thuis moeilijk hebben. Ze laten je vertellen op jouw tempo en geven je advies.
- Daar zal een hulpverlener naar je bezorgdheden luisteren en samen met jou de ernst proberen in te schatten en bekijken welke stappen verder gezet kunnen worden om jou te helpen.
- Het kan anoniem: hulpverleners hebben beroepsgeheim. Ze mogen dat alleen doorbreken als ze denken dat de minderjarige in gevaar is. Wil je 100% zeker zijn dat je gesprek anoniem blijft? Chat of bel dan zonder je echte naam te vertellen.

Meer weten?

Folders met informatie over contact met politie en bijstandsverlening kunnen gratis besteld worden bij tZitemzo of gratis in PDF gedownload worden van de website www.tzitemzo.be

H. Wat mag je wel en niet doorvertellen? Beroepsgeheim of discretieplicht?

Alle minderjarigen hebben recht op privacy en ook op de bescherming van hun vertrouwelijke informatie onder toepassing van de discretieplicht en het beroepsgeheim.

Als vrijwilliger in het jeugdwerk is er geen wettelijke kader rond ambtsgeheim of beroepsgeheim, dus moet je je houden aan het algemeen wettelijk kader van privacy. De Commissie Bescherming Persoonlijke Levenssfeer (Privacycommissie) stelde dat bekwame minderjarigen (vermoed vanaf 12 jaar) zelf beslissingen mogen nemen over hun privacy.

De jeugdwerker is wel gebonden aan **discretieplicht**. Dat wil zeggen dat je discreet omgaat met de vertrouwelijke informatie over kinderen en jongeren lid van de jeugdbeweging en hun omgeving. Je geeft deze informatie niet door aan derden zonder de toestemming van de betrokkenen (kinderen vanaf 12 jaar of wettelijke vertegenwoordigers van jongere kinderen).

Het vrijgeven van deze informatie schendt het vertrouwen die kinderen of jongeren in jou stellen en die vaak noodzakelijk is voor de uitvoering van jullie opdracht. Bij elke afweging om de discretieplicht te doorbreken, staat het belang van het kind of de jongere centraal en is het schenden van de vertrouwensband een reëel risico waarmee rekening gehouden moet worden.

Er zijn echter **uitzonderingen** op de discretieplicht:

- Wanneer de psychische, fysieke of seksuele integriteit van personen ernstig, daadwerkelijk gevaar loopt, mag je ook je discretieplicht doorbreken als dit de enige manier is om de persoon te helpen. Je mag bv. derden (de politie, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, ouders,...) bij de situatie betrekken die beter geschikt zijn om het gevaar aan te pakken.
- Indien de wet je verplicht om de discretieplicht te doorbreken: bv. in kader van de meldingsplicht (van een misdrijf aan de procureur des konings) of bij een ondervraging door een onderzoeksrechter.
- Als de jeugdwerker of organisatie geschaad wordt.

Meer weten?

Folders met informatie over beroepsgeheim kunnen gratis besteld worden bij tZitemzo of gratis in PDF gedownload worden van de website www.tzitemzo.be

NOOD AAN ONDERSTEUNING?

Geïnteresseerd in kinderrechten?
Heb je vragen over jouw rechten?

Bij **tZitemzo** kan je gratis en anoniem vragen stellen over kinderrechten, maar ook over de wet en minderjarigen.

Bv.:

- Hoeveel kinderrechten zijn er?
- Waar worden de meeste kinderrechten geschonden?
- Kan ik alleen gaan wonen als ik 16 jaar ben?
- Mogen mijn ouders mij verbieden mijn vriend te zien?

Jonger dan 18? Dan kan je ook gratis juridisch advies en bijstand vragen aan een jeugdadvocaat. Bv. als je opgepakt werd door de politie en verdacht wordt een jeugddelict gepleegd te hebben. Of wanneer je zelf slachtoffer werd van een misdrijf.

Heb je een klacht over je rechten? Voor jongeren is er de **Klachtenlijn** van het Kinderrechtencommissariaat. Want af en toe loopt het fout op school, in de sportclub, in je buurt of gemeente. De Klachtenlijn zoekt samen met jou naar een oplossing. Soms verwijzen ze je door naar een andere dienst omdat die jou beter kan helpen.

Al gehoord van de **Kinderrechtencommissaris**? Die controleert of de wetten genoeg rekening houden met de kinderrechten.

Unicef België is het Kinderfonds van de Verenigde Naties. Zij willen dat kinderen in de wereld bv.:

- Genoeg eten en drinken hebben
- Gezond zijn
- Naar school kunnen gaan

Kortom, dat hun rechten gerespecteerd worden. Want daar is het hoog tijd voor.

Chat met tZitemzo
www.tzitemzo.be

Mail met tZitemzo
info@tzitemzo.be

Bel met tZitemzo
09 233 65 65

Kom langs bij tZitemzo
Maak een afspraak of bekijk
de openingsuren op onze website
Hoogstraat 81, 9000 Gent, België

AAN DE SLAG MET DE METHODIEKEN!

Inleiding

Hierna volgen methodieken om rond de kinder- en jongerenrechten te werken. Ze zijn ingedeeld volgens vier bereikbare doelstellingen (zie pagina 4). Kies de methodiek(en) die het beste aansluit(en) bij jouw vooropgestelde doelstelling. Pas de methodiek aan waar nodig (bv. de groepsgrootte, ervaring, spelvoorkeur, leeftijd, enzovoort). De methodieken omvatten een introductie en verbreding van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en de schendingen van de daarin gewaarborgde rechten.

Per methodiek is de **duur**, de **locatie** (indoor/outdoor) en het **benodigd materiaal** weergegeven. Bij de **beschrijving** vind je de speluitleg. Na afloop hou je een **nabespreking**.

Bij de methodieken vind je steeds enkele iconen. Ze geven je een korte indruk wat je van de methodiek mag verwachten.

Deze methodiek kan je gebruiken als ijsbreker of kennismakingsspel

Dit is een verbale methodiek

Met deze methodiek kan je actief aan de slag

Begeleidingstips

- **Laat iedereen aan het woord.**
- **Vel geen oordeel** over anderen. Je kan best een mening hebben die verschillend is, maar veroordeel de ander niet.
- **Wil iemand zijn verhaal kwijt?** Luister naar deze persoon en bespreek de ongerustheid achteraf met (mede)leiding.
- **Respecteer iedereen zijn mening en luister** naar wat iedere deelnemer zegt. Op deze manier creëer je een veilig klimaat in de groep waar iedereen durft uit te komen voor hun mening.
- **Zijn er deelnemers die zich zorgen maken over vrienden of die zelf vragen hebben?** Laat hen weten dat ze tZitemzo, het JAC, CLB, CAW, 1712 kunnen contacteren.
- Kies methodieken en quizvragen die passen binnen de leefwereld van je groep.

DOELSTELLING 1

INTRODUCTIE KINDERRECHTEN

1. Wat hoort waar?

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Een diepgaander inzicht krijgen in de vier rechtsdomeinen die door het Verdrag bestreken worden.

Duur:

- 15 minuten.

Materiaal:

- Papierstroken met art. 6 tot art. 42 (enkel het cijfer, niet het volledige artikel).
- Exemplaar van 'welke rechten omvat het verdrag inzake de Rechten van het Kind' voor elke deelnemer.
- Een groot blad ingedeeld in vier vakken: overlevingsrechten, ontwikkelingsrechten, beschermingsrechten, participatierechten (zie voorbeeld hieronder).

Locatie

- Indoor/outdoor.

overlevingsrechten	ontwikkelingsrechten
beschermingsrechten	participatierechten

Beschrijving:

- Eerste fase:** geef elke deelnemer een aantal rechten (maak aparte strookje, per strookje 1 artikel, gooi ze in een pot en laat elke deelnemer een aantal strookjes trekken) – doe dit tot alle rechten verdeeld zijn onder de deelnemers.
- Tweede fase:** geef elke deelnemer een exemplaar van 'Welke rechten omvat het Verdrag inzake de Rechten van het Kind?' en een exemplaar van '4 soorten rechten'.
- Derde fase:** vraag elke deelnemer om de rechten die ze hebben gekregen (fase 1) te plakken op de juiste plaats op het groot blad ingedeeld in overlevings- ontwikkelings- beschermings- en participatierechten.
- Vierde fase:** nabespreking: indien iedereen zijn artikelen op het groot blad heeft gekleefd, bekijk je met de groep wat wel en niet klopt en wat ze al wisten voor de uitleg over kinderrechten.
- Vijfde fase:** Na het overlopen van de antwoorden kan de uitleg over kinder- en jongerenrechten beginnen.

Oplossing:

- Overleving: 6,7,9,10,18,20,21,23,24,26,27
- Ontwikkeling: 23,28,29,30,31
- Participatie: 7,8,12,13,15,17,28,29,30,31,42
- Bescherming: 11,16,19,22,25,32,3,34,35,36,37,38,39,40

Eén artikel uit het IVRK kan dus onder verschillende categorieën vallen.

BIJLAGE:

Welke rechten omvat het IVRK?

Het IVRK omvat **vier soorten rechten**:

Overlevingsrechten hebben betrekking tot het leven van het kind en zijn basisbehoeften zoals een aangepaste levensstandaard, onderdak, voeding en toegang tot medische verzorging.

Ontwikkelingsrechten houden deze dingen in die kinderen nodig hebben om zich te kunnen ontplooiën. Bijvoorbeeld het recht op onderwijs, spel en ontspanning, culturele activiteiten, toegang tot informatie, vrijheid van denken en geloof.

Beschermingsrechten wijzen op de nood om kinderen te beschermen tegen alle vormen van mishandeling, verwaarlozing en uitbuiting. Zij omvatten kwesties als bijzondere zorg voor vluchtelingenkinderen, marteling, mishandeling in rechtssystemen, betrokkenheid bij gewapende conflicten, kinderarbeid, druggebruik en seksuele uitbuiting.

Participatierechten (inspraak) geven kinderen de kans een actieve rol te spelen in hun gemeenschap en land. Zij omvatten het recht op vrije meningsuiting. Een zeg te hebben in zaken die hun leven beïnvloeden en het recht groepen te vormen. Naargelang hun mogelijkheden zich ontwikkelen moeten kinderen meer kansen krijgen om deel te nemen aan de activiteiten van hun gemeenschap zodat zij later als verantwoordelijke volwassenen door het leven kunnen gaan.

Opmerking: Het Verdrag telt in totaal 54 Artikels. Artikels 42 tot 54 hebben betrekking tot de implementatie en inwerkingtreding van het Verdrag.

Samenvatting van het IVRK

Het Verdrag omschrijft een kind als elk persoon jonger dan 18 jaar tenzij de nationale wetgeving de meerderjarigheid op vroegere leeftijd toekent. (Artikel 1)

Alle in het Verdrag omschreven rechten staan ter beschikking van alle kinderen ongeacht hun ras, huidskleur, geslacht, moedertaal, geloofsovertuiging, politieke of andere opvattingen, nationale, ethnische of maatschappelijke afkomst, mogelijkheden, gebreken, geboorte of andere status. (Artikel 2)

Alle acties die betrekking hebben op het kind moeten in zijn of haar belang genomen worden. (Artikel 3)

De staten moeten het Verdrag in werkelijkheid omzetten. (Artikel 4)

De Staten moeten eerbied tonen voor de rechten en verantwoordelijkheden van de ouders om te voorzien in een passende begeleiding van het kind. (Artikel 5)

BIJLAGE:

Elk kind heeft:

- Het recht op leven (Artikel 6)
- Het recht op een naam en nationaliteit en, voor zover mogelijk, het recht hun ouders te kennen en door hen te worden verzorgd. (Artikel 7)
- Het recht op bescherming van hun nationaliteit door de staat. (Artikel 8)
- Het recht om bij hun ouders te leven, tenzij dit niet in het belang van het kind zou zijn. (Artikel 9)
- Het recht om in persoonlijk contact te blijven met beide ouders wanneer het van één of beide gescheiden leeft. (Artikel 9).
- Het recht om hun land vrij te betreden of te verlaten, of een ander land te betreden om zich met hun gezinsleden te herenigen en de ouder-kind relatie te onderhouden. (Artikel 10)
- Het recht op bescherming van de staat wanneer het door één van hun ouders onrechtmatig naar het buitenland wordt meegenomen. (Artikel 11)
- Het recht hun eigen mening te vormen en deze vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen. (Artikel 12)
- Het recht om hun mening vrij te uiten en de vrijheid om inlichtingen en denkbeelden te vergaren, te ontvangen en door te geven. (Artikel 13)
- Het recht op vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst. (Artikel 14)
- Het recht om met andere kinderen samen te komen en verenigingen te vormen. (Artikel 15)
- Het recht op bescherming tegen willekeurige of onrechtmatige inmenging in hun privéleven, gezinsleven of briefwisseling alsook tegen elke onrechtmatige aantasting van hun eer en goede naam. (Artikel 16)
- Het recht op toegang tot informatie en materiaal uit verscheidene bronnen alsook de bescherming tegen informatie en materiaal die schadelijk zijn voor hun welzijn. (Artikel 17)
- Het recht op bijstand en voorzieningen voor de ouders of wettige voogden. (Artikel 18)
- Het recht op bescherming tegen mishandeling door ouders of voogd. (Artikel 19)
- Het recht op bescherming wanneer die tijdelijk of permanent buiten het gezin verblijft met erkenning van hun culturele achtergrond. (Artikel 20)
- Het recht op het uitvoeren van een adoptie in hun eigen belang. (Artikel 21)
- Het recht op een specifieke bescherming voor vluchtelingen. (Artikel 22)
- Het recht voor gehandicapten, op een aangepaste verzorging en onderwijs om hun een volwaardig en behoorlijk leven te verzekeren in omstandigheden die hun waardigheid verzekeren, zijn zelfstandigheid bevorderen en hun actieve deelname aan het gemeenschapsleven vergemakkelijken. (Artikel 23)
- Het recht op de hoogste graad van gezondheid en medische verzorging. (Artikel 24)
- Het recht op een periodieke evaluatie van hun toestand indien die uit huis is geplaatst ter verzorging, bescherming of behandeling. (Artikel 25)

BIJLAGE:

- Het recht op het genot van sociale zekerheid. (Artikel 26)
- Het recht op een levensstandaard die toereikend is voor hun lichamelijke, geestelijke, intellectuele zedelijke en sociale ontwikkeling. (Artikel 27)
- Het recht op onderwijs en gratis basisonderwijs. De handhaving van de discipline op school moet verenigbaar zijn met de menselijke waardigheid en in overeenstemming verlopen met het Verdrag. (Artikel 28)
- Het recht op onderwijs dat hun voorbereidt op een actief, verantwoordelijk leven als volwassene in een vrije samenleving met respect voor anderen en de omgeving. (Artikel 29)
- Het recht om hun eigen cultuur en godsdienst te beleven en hun eigen taal te spreken. (Artikel 30)
- Het recht op rust en vrije tijd, op deelname aan spel en het culturele en artistieke leven. (Artikel 31)
- Het recht op bescherming tegen economische uitbuiting en werk dat gevaarlijk is of hun opvoeding zal hinderen of schadelijk zal zijn voor de gezondheid en hun fysieke, mentale, geestelijke, zedelijke en sociale ontwikkeling. (Artikel 32)
- Het recht beschermd te worden tegen het gebruik van verdovende middelen of betrokken te worden in de verkoop of productie van deze middelen. (Artikel 33)
- Het recht op bescherming tegen seksuele uitbuiting of misbruik. (Artikel 34)
- Het recht op bescherming tegen ontvoering of de verkoop van of handel in kinderen. (Artikel 35)
- Het recht op bescherming tegen elke vorm van uitbuiting. (Artikel 36)
- Het recht niet te worden onderworpen aan foltering of aan een andere onmenselijke behandeling of bestraffing. In gevangenschap wordt het kind gescheiden gehouden van volwassenen. Die kan niet ter dood veroordeeld of levenslang opgesloten worden en beschikt over het recht op juridische bijstand en contact met familieleden. (Artikel 37)
- Het recht om, indien jonger dan 15 jaar, niet in het leger ingelijfd te worden of rechtstreeks deel te nemen aan de vijandelijkheden. (Artikel 38)
- Het recht op lichamelijke en geestelijke verzorging en herintegratie in de maatschappij, indien die het slachtoffer is van gewapende conflicten, foltering, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting. (Artikel 39)
- Het recht op, indien die beschuldigd wordt van een misdrijf, een behandeling die aangepast is aan hun leeftijd en waardigheid en die hun herintegratie in de maatschappij bevordert. (Artikel 40)
- Regels die gunstiger zijn voor het kind dan de bepalingen uit het Kinderrechtenverdrag hebben voorrang. (Artikel 41)
- Het recht om geïnformeerd te worden over deze beginselen en voorzieningen in het land waarin die leeft. (Artikel 42)

DOELSTELLING 1

INTRODUCTIE KINDERRECHTEN

2. Kwartetspel

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Een eerste kennismaking met de kinderrechten.
- Spel kan ook als tussendoortje gespeeld worden.

Duur:

- 15 minuten.

Materiaal:

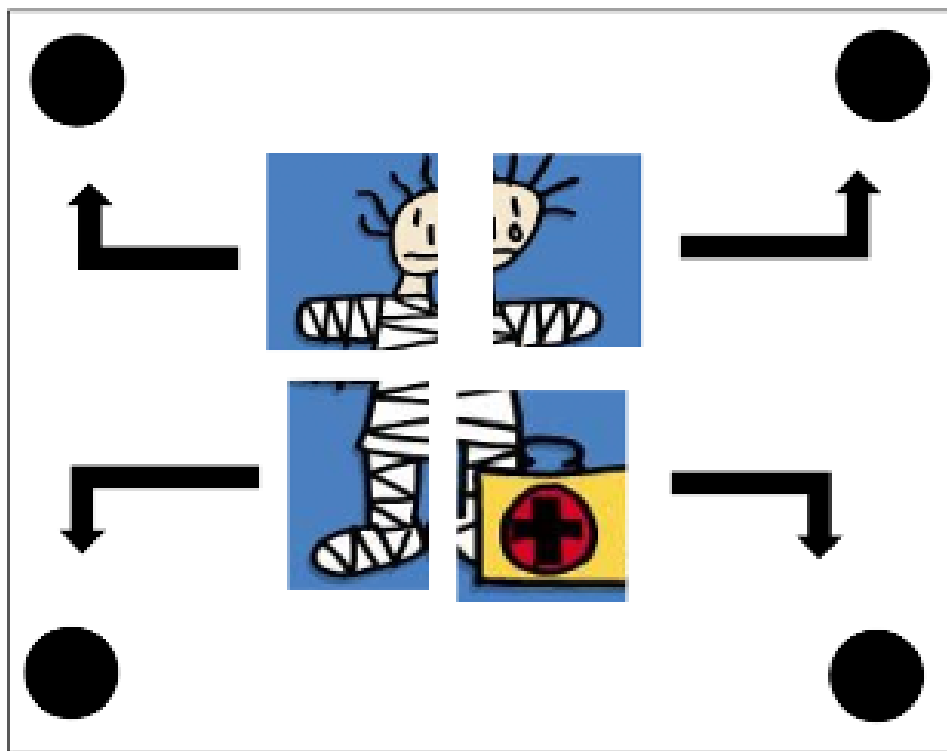
- Vier rechteenafbeeldingen in vier geknipt (in totaal dus 16 puzzelstukken): zie bijlage.
- Vier kegels.

Locatie:

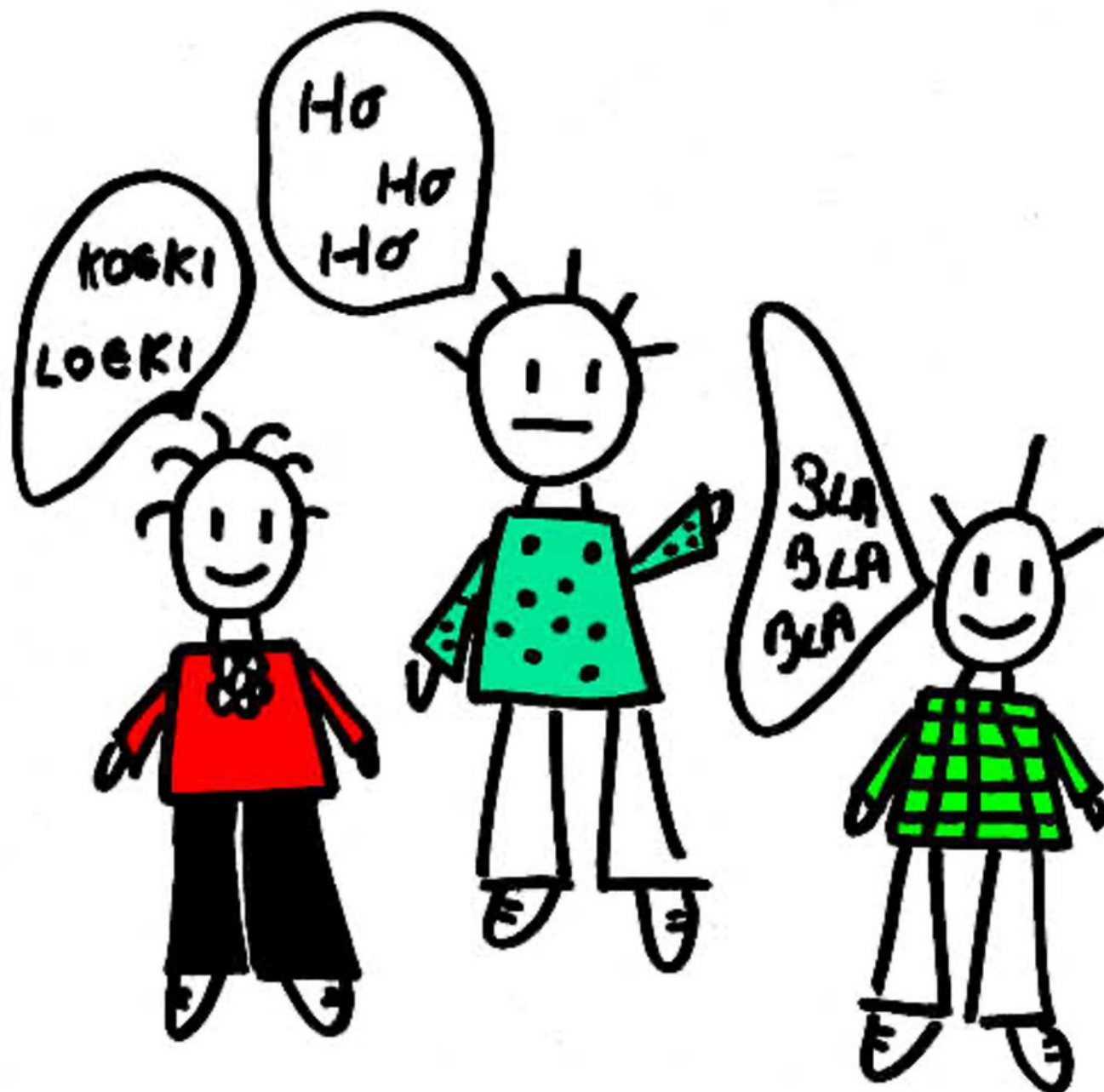
- Outdoor/indoor.

Beschrijving:

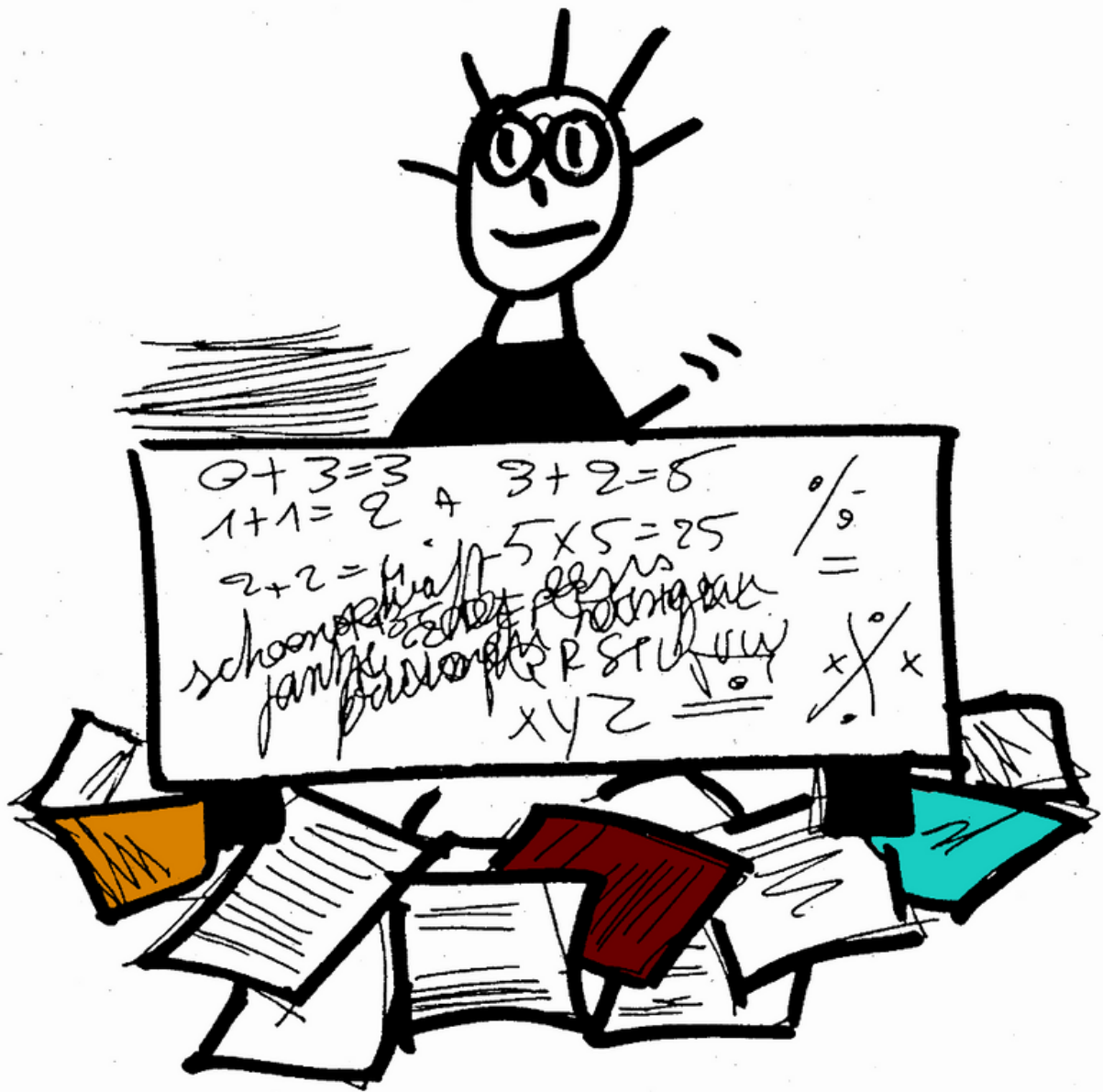
- Stap 1: zet vier kegels in een vierkant, tussen elke kegel moet ongeveer 8 meter zitten.
- Stap 2: leg bij elke kegel 1 puzzelstuk van elk pictogram, dus bij elke kegel ligt 1 stuk van recht op spel, 1 stuk van recht op informatie, 1 stuk van recht op eigen mening en 1 stuk recht op verzorging (zie plan).
- Stap 3: verdeel de groep in vier en plaats elke groep bij een kegel.
- Stap 4: het is de bedoeling dat ze om ter snelst een kwartet maken, door dus alle stukken van 1 pictogram te verzamelen bij hun kegel (bv. alle stukken van het recht op spel). Je mag telkens maar met 1 stuk aan het rondlopen zijn. De eerste die een volledig recht heeft verzameld, wint.

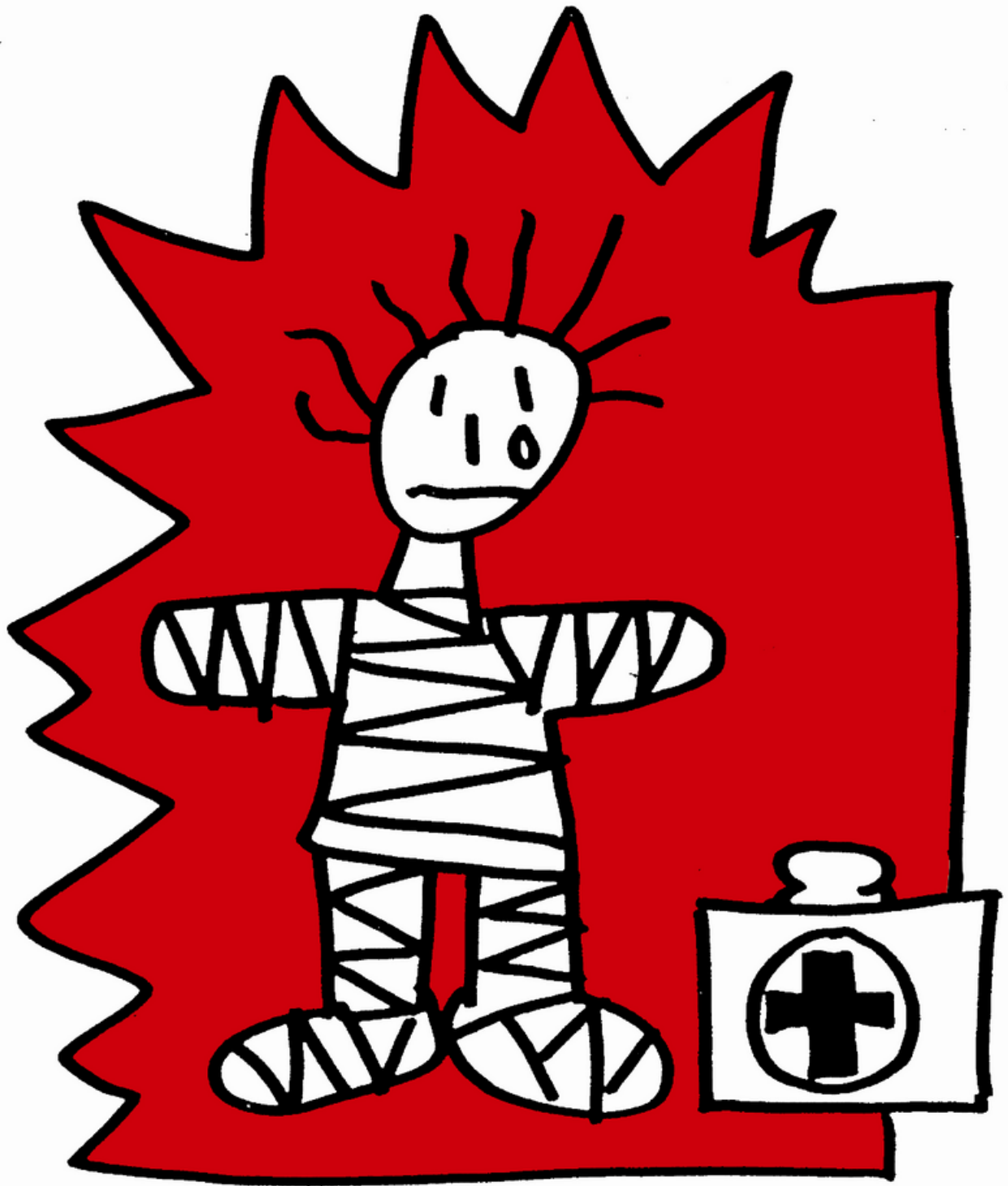

BIJLAGE: TEKENINGEN

DOELSTELLING 2

MENING UITEN OVER KINDERRECHTEN

1. (Niet) Akkoord

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep.
- Deelnemers denken na over hun waarden en normen.
- Sensibiliseren en bespreekbaar maken van kinder- en jongerenrechten.

Duur:

- 30 minuten.

Materiaal:

- /.

Locatie:

- Indoor/outdoor.

Beschrijving:

Alle deelnemers staan in het midden van de ruimte. Als begeleider lees je de eerste stelling voor. Ga je als deelnemer akkoord met deze stelling, verplaats je naar het vak 'akkoord' (linkerkant van de ruimte). Ga je niet akkoord met de stelling, verplaats je naar het vak 'niet akkoord' (rechterkant van de ruimte). Als je deels akkoord/niet akkoord bent, blijf je in het midden van de ruimte staan. Op deze manier neemt iedereen letterlijk een standpunt in.

Nadat iedereen zijn plaats heeft ingenomen, kan je iemand uit het vak 'akkoord' zijn positie laten beargumenteren tegenover iemand uit het vak 'niet akkoord'. De deelnemers die deels akkoord/niet akkoord zijn met de stellingen beargumenteren waarom ze twijfelen. Na een korte discussie krijgt iedereen de mogelijkheid van plaats te veranderen. Zo zie je of de discussie de mening van de deelnemers heeft veranderd. Hou de tijd in het oog en stuur het gesprek bij als er te veel van de stellingen wordt afgeweken. Indien iedereen zijn positie heeft ingenomen, vertel je als begeleider wat er nu werkelijk in de Belgische wetgeving staat omtrent het onderwerp.

STELLINGEN:

1. Tom is 16 jaar en zijn ouders gaan scheiden. Hij mag zelf kiezen waar hij gaat wonen, hij is tenslotte al 16 jaar. Akkoord of niet akkoord?

- Tot Tom meerderjarig (18 jaar) is, kan hij niet kiezen bij wie hij wil wonen, en ook niet beslissen of, en wanneer hij op bezoek gaat bij een ouder wanneer zijn ouders uit elkaar gaan. Ofwel beslissen zijn ouders hier samen over, ofwel beslist de rechter.
- Aangezien Tom ouder dan twaalf jaar is, zal hij uitnodigd worden door de familierechter om naar zijn mening te luisteren. De rechter kan wel iets anders beslissen. Tom hoeft zijn mening niet te geven, dat mag.
- Wanneer een lid jonger is dan 12 jaar, worden ze niet automatisch uitgenodigd voor een gesprek met de rechter, ze kunnen wel zelf vragen om gehoord te worden.

2. Lien is 16 jaar wanneer ze verliefd wordt op haar leiding in de jeugdbeweging. Hij is 22 jaar. Mogen zij volgens jou seksuele betrekkingen hebben?

- Aangezien Lien 16 jaar is, kunnen ze legaal seks hebben. De leiding kan dus niet strafrechtelijk vervolgd worden wanneer er iemand een klacht indient over deze relatie.

3. Lien, 16 jaar, geraakt ongewenst zwanger van haar Chiroleiding. Ze mag zelf beslissen over een abortus en niemand mag hier iets over zeggen? Akkoord of niet akkoord?

- Indien Lien bekwaam is, kan ze zelf beslissen over abortus. Ze heeft dus geen toestemming nodig van haar ouders of haar vriendje. Indien ze dit wenst, kan ze ervoor kiezen om de abortus geheim te houden en dit niet te vertellen aan haar ouders of vriend.
- In de Wet Patiëntenrechten binnen de gezondheidszorg staat geen minimumleeftijd op bekwaamheid, vaak wordt 12 jaar als richtlijn gebruikt.
- Ter verduidelijking: om als persoon als geestelijk **'bekwaam of competent'** te worden aanzien, moet je:
 - Voldoende in staat zijn om in te schatten wat in je belang is EN
 - Voldoende in staat zijn om de gevolgen van je beslissingen en daden in te schatten.

4. Je zou, ongeacht je leeftijd, altijd een klacht moeten kunnen indienen bij de politie? Akkoord of niet akkoord?

- In België is er geen minimumleeftijd om een klacht bij de politie in te dienen, je kan dus altijd klacht indienen.
- Minderjarigen moeten hiervoor geen toestemming hebben van hun ouders of een andere volwassene en ze mogen dit ook zelfstandig, zonder bijzijn van een volwassene, doen.

5. Als minderjarige zou je zelf je advocaat moeten kunnen kiezen. Akkoord of niet akkoord?

- Als minderjarige mag je zelf je advocaat kiezen. Minderjarigen hebben zelf recht op een pro-deo (gratis) advocaat.

6. Het is de jaarlijkse fuif. Iedereen is de hele avond druk in de weer. Tijdens de fuif merk je dat een medeleiding een cocktail geeft aan een 15-jarig lid. Je laat hen begaan, het lid wordt toch 16 jaar binnen een week. Akkoord of niet akkoord?

- Het is in België verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan wie jonger is dan zestien jaar. Wie ouder is dan 16 mag pintjes en wijn drinken. Sterke drank mag men niet verkopen, schenken of aanbieden aan min-achtienjarigen. Aangezien cocktails en mixdranken zoals breezers of Desperados sterke drank bevatten, mogen ze ook niet worden geschonken aan minderjarigen.

7. Binnenkort vertrekken jullie op buitenlands kamp. De ouders van 17-jarige Felien beslissen dat ze niet meer mee mag omdat ze slechte punten behaalde. De ouders hebben het recht om Felien te verbieden om op kamp te gaan. Akkoord, niet akkoord?

- Haar ouders kunnen wel degelijk beslissen dat ze niet mee mag, ze hebben zelf het recht om dit te doen. Er bestaat namelijk zoiets als ouderlijk gezag
- Ouders oefenen samen het ouderlijk gezag uit over hun minderjarige kinderen. Ook als ze gescheiden zijn. Dat betekent dat je ouders rechten hebben:
 - Om alle beslissingen te nemen over een kind en hun bezittingen tot die de leeftijd van 18 jaar bereikt heeft. Ouders mogen dus alle beslissingen nemen over gezondheid, opvoeding, vrije tijd, opleiding, kledij, zakgeld, vrienden, ... Het is natuurlijk wel de bedoeling dat de ouders zo veel mogelijk rekening houden met de mening van het kind bij het nemen van deze beslissingen.

STELLINGEN:

8. Akkoord of niet akkoord: alle kinderen en jongeren op deze wereld zouden dezelfde rechten moeten hebben?

- Art 2 van het IVRK staat voor non-discriminatie, dit wil zeggen dat alle rechten gelden voor alle kinderen. Het maakt niet uit waar je vandaan komt, hoe je eruitziet en of je rijk bent of arm. Daar mag geen onderscheid in worden gemaakt.

9. Marie, 9 jaar, is één van jouw leden in de jeugdbeweging. Wegens een verontrustende opvoedingssituatie werd ze thuis weggehaald en geplaatst in een instelling. Ze heeft je al vaak over haar thuissituatie verteld en vraagt nu of je haar vertrouwenspersoon wil zijn binnen de integrale jeugdhulp. Kan je als leiding een vertrouwenspersoon zijn voor één van je leden? Akkoord of niet akkoord?

- Ja, een vertrouwenspersoon is in de eerste plaats iemand bij wie de minderjarige zich goed voelt, en waarmee die een vertrouwensband heeft. Volgens de wet moet een vertrouwenspersoon tegelijk aan vier voorwaarden voldoen.
 - Door de minderjarige zelf aangeduid zijn.
 - Meerderjarig zijn (ouder dan 18).
 - Op geen enkele wijze betrokken zijn bij de lopende jeugdhulp. Dit betekent dat je niet rechtstreeks betrokken mag zijn in de hulpverlening om als vertrouwenspersoon op te kunnen treden.
 - Over een blanco uittreksel uit het strafregister model 2 beschikken. Dit uittreksel kan je meestal gratis afhalen, of online aanvragen bij de dienst bevolking van de gemeente waar je gedomicilieerd bent.

10. Je verdenkt 14-jarige Sam ervan dat hij zijn snoepen niet heeft afgegeven. Jullie mogen zijn rugzak controleren om het vermoeden te bevestigen? Akkoord of niet akkoord?

- Leiding mag niet zomaar spullen doorzoeken, dit zou een schending zijn van de privacy, tenzij met de toestemming van het lid (of met die van de ouders wanneer het lid onbekwaam is).
- Toestemming is altijd nodig. Indien de leiding zich ernstig zorgen zou maken over een lid (bv. bij zelfverminking), wanneer het lid op heterdaad betrapt wordt op een misdrijf, wanneer er vermoedens zijn van druggebruik of -bezit dan moet de leiding contact opnemen met de politie.
- Enkel wanneer er sprake is van een concrete, acute noodtoestand (bv. brand of concreet, ernstig gevaar voor fysiek geweld) mag de leiding de rugzak doorzoeken zonder toestemming.

11. Op kamp of tijdens een activiteit worden vele leuke foto's genomen van leden die druk bezig zijn met spelletjes spelen. Je beslist om enkele op je instagram te plaatsen. Akkoord of niet akkoord?

- Niemand mag ongevraagd een foto publiceren op een website, een socialenetwerksite, in de krant, in een tijdschrift of op een folder. Foto's van bv. het bosspel mogen dus niet zomaar op de website of op sociale media geplaatst worden. Zowel voor het nemen van een foto als voor het plaatsen van een foto waar een lid opstaat, is toestemming nodig van de ouders (indien het lid jonger is dan 12 jaar) en van het lid zelf (indien het lid ouder is dan 12 jaar).

12. Er is al enkele weken een probleem met pesten bij de jongere kinderen, jullie doen er niks aan want pesten hoort nu eenmaal bij de leeftijd. Akkoord of niet akkoord?

- Pesten is in sommige gevallen wel degelijk strafbaar.
- Recht op bescherming: volwassenen, dus jij als leiding, moeten er alles aan doen om ervoor te zorgen dat een lid geen slachtoffer wordt van geweld. Dit houdt enkele vormen van geweld in. Fysiek geweld zoals schoppen of slaan of psychisch geweld zoals schelden, pesten of vernederen.

STELLINGEN:

13. Jana, 12 jaar, geeft tijdens een gesprek toe dat ze thuis geslagen en mishandeld wordt, maar vraagt om dit niet door te vertellen aan andere leiding of leden in de groep. Aangezien ze recht op privacy heeft, beslis je om alles voor jezelf te houden? Akkoord of niet akkoord?

- Als vrijwilliger in jeugdwerk is er geen wettelijke kader rond ambtsgeheim of beroepsgeheim, dus moet je je houden aan het algemeen wettelijk kader van privacy: jongeren vanaf 12 jaar zijn zelf in staat om te beslissen over hun privacy.
- De jeugdwerker is gebonden aan discretieplicht: hij gaat discreet om met de vertrouwelijke informatie over kinderen en jongeren lid van de jeugdbeweging en hun omgeving. Hij geeft deze informatie niet door aan derden zonder de toestemming van de betrokkenen (kinderen vanaf 12 jaar of wettelijke vertegenwoordigers van jongere kinderen) hun toestemming. Het vrijgeven van deze informatie schendt het vertrouwen die kinderen of jongeren in hem stellen. Ze schendt ook de vertrouwensrelatie tussen het kind of de jongere en de jeugdwerker, die noodzakelijk is voor de uitvoering van zijn opdracht.
- Er zijn echter uitzonderingen op de discretieplicht:
 - Als het delen van informatie in het belang is van het kind of de jongere. Dan vraagt de jeugdwerker echter wel altijd vooraf toestemming aan het kind of de jongere.
 - Wanneer de psychische of fysieke integriteit van personen ernstig, daadwerkelijk gevaar loopt, mag je ook je discretieplicht doorbreken als dit de enige manier is om de persoon te helpen. Je mag bv. derden (de politie, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, ouders,...) bij de situatie betrekken die beter dan jij geschikt zijn om het gevaar aan te pakken.
 - Indien de wet de jeugdwerker daartoe verplicht: bv. in kader van de meldingsplicht (van een misdrijf aan de procureur des konings) of bij een ondervraging door een onderzoeksrechter.
 - Indien er sprake is van een gewetenskwestie of moreel dilemma voor de jeugdwerker of de organisatie.
 - Als de jeugdwerker of organisatie geschaad wordt.

14. Tijdens het wasmoment op kamp is er heel wat kabaal bij de meisjes (15 jaar), je beslist om binnen te stappen en te kijken wat er aan de hand is. Akkoord of niet akkoord?

- Een leiding die de badkamer binnenkomt op kamp terwijl een lid zich aan het wassen is, schendt wel degelijk het recht privacy en het recht op fysieke, psychische en morele integriteit.
- Dit kan alleen wanneer het gaat om een jong kind dat zelf aangeeft dat het hulp nodig heeft bv. bij het wassen, of waarvoor de ouders dit aangaven.
- Sinds 2018 moet elke erkende jeugdwerkorganisatie een aanspreekpunt integriteit (API) aanstellen. Dit is een persoon die de leden kunnen aanspreken wanneer iemand tijdens activiteiten van de organisatie over hun grenzen is gegaan.

Nabespreking

Overloop na afloop de verschillende meningen van de deelnemers.

- Zijn er deelnemers die hun mening over kinder- en jongerenrechten hebben aangepast?
- Liggen alle meningen in dezelfde lijn? Zo ja/nee, hoe komt dit?
- Wat valt er op aan de meningen?
- Zijn er zaken in de wet waarvan sommigen geschrokken zijn? Zij zelf zouden aanpassen?

DOELSTELLING 2

MENING UITEN OVER KINDERRECHTEN

2. Concentrische cirkel

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Zicht krijgen op de verschillende meningen in de groep.
- Zicht krijgen op situaties die zich kunnen voordoen binnen het jeugdwerk.
- Deelnemers denken na over hun waarden en normen.
- Sensibiliseren en bespreekbaar maken van kinder- en jongerenrechten.

Duur:

- 30 minuten.

Materiaal:

- /.

Locatie:

- Indoor/outdoor.

Beschrijving:

De groep wordt verdeeld in twee gelijke groepen. De eerste groep staat in een cirkel met het gezicht naar buiten. De tweede groep vormt een cirkel rond de eerste en staat met het gezicht naar binnen, zodat iedereen een partner tegenover zich heeft. De begeleider introduceert de casus/situatie die de partners met elkaar bespreken. Ze gaan na welke rechten aanwezig zijn, welke rechten zijn geschonden en wat zij zouden ondernemen in die situatie. Na een paar minuten vraag je iedereen om even te luisteren. Bespreek met de groep de casus en vertel hen de juiste informatie die bij elke casus genoteerd staat. Daarna draait de buitenste cirkel naar links, zodat nieuwe paartjes ontstaan. Het proces kan dan opnieuw beginnen met een andere situatie.

CASUSSEN:

- **Jana, 12 jaar, is de laatste tijd heel stil. Ze komt steeds minder naar de activiteiten. Vorige week had ze overal blauwe plekken. Ze zei dat ze van de trap was gevallen. Als leiding denk je dat ze thuis geslagen wordt. Als je iets vraagt, dan zwijgt ze. Wat kan jij als leiding of kunnen jullie als leidingsploeg doen?**
 - Indien je als burger bezorgd bent over een kind uit je omgeving, kan je gratis en anoniem terecht bij 1712, de hulplijn voor vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling.
 - Daar zal een hulpverlener naar je bezorgdheden luisteren en samen met jou de ernst proberen in te schatten en bekijken welke stappen verder gezet kunnen worden om dit kind te helpen.
 - Je wijst het lid indien nodig op een correcte en warme manier door naar gespecialiseerde instanties (bv. Awel, het JAC, het CLB, en ook 1712).
- **Jana, 12 jaar, geeft na een gesprek toe dat ze thuis geslagen en mishandeld wordt, maar vraagt om dit niet door te vertellen aan andere leiding of leden in de groep. Wat doe je?**
 - Als vrijwilliger in jeugdwerk is er geen wettelijke kader rond ambtsgeheim of beroepsgeheim, dus moet je je houden aan het algemeen wettelijk kader van privacy: jongeren van 12 jaar zijn zelf in staat om te beslissen over hun privacy
 - De jeugdwerker is gebonden aan discretieplicht: hij gaat discreet om met de vertrouwelijke informatie over kinderen en jongeren lid van de jeugdbeweging en hun omgeving. Hij geeft deze informatie niet door aan derden zonder de toestemming van de betrokkenen (kinderen vanaf 12 jaar of wettelijke vertegenwoordigers van jongere kinderen) hun toestemming. Het vrijgeven van deze informatie schendt het vertrouwen die kinderen of jongeren in hem stellen. Ze schendt ook de vertrouwensrelatie tussen het kind of de jongere en de jeugdwerker, die noodzakelijk is voor de uitvoering van zijn opdracht.
 - Er zijn echter uitzonderingen op de discretieplicht:
 - Als het delen van informatie in het belang is van het kind of de jongere. Dan vraag de jeugdwerker echter wel altijd vooraf toestemming aan het kind of de jongere.
 - Wanneer de psychische, seksuele of fysieke integriteit van personen ernstig, daadwerkelijk gevaar loopt, mag je ook je discretieplicht doorbreken als dit de enige manier is om de persoon te helpen. Je mag bv. derden (de politie, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, ouders,...) bij de situatie betrekken die beter dan jij geschikt zijn om het gevaar aan te pakken.
 - Indien de wet de jeugdwerker daartoe verplicht: bv. in kader van de meldingsplicht (van een misdrijf aan de procureur des konings) of bij een ondervraging door een onderzoeksrechter.
 - Indien er sprake is van een gewetenskwestie of moreel dilemma voor de jeugdwerker of de organisatie.
 - Als de jeugdwerker of organisatie geschaad wordt .

CASUSSEN:

- **Eén van je leden, 14-jarige Ina, neemt jou in vertrouwen en komt uit de kast, ze vraagt om dit niet door te vertellen. Wat doe je met deze informatie? Vertel je dit door aan de ouders of je medeleiding?**
 - Als vrijwilliger in jeugdwerk is er geen wettelijke kader rond ambtsgeheim of beroepsgeheim, dus moet je je houden aan het algemeen wettelijk kader van privacy: jongeren van 12 jaar zijn zelf in staat om te beslissen over hun privacy
 - De jeugdwerker is gebonden aan discretieplicht: hij gaat discreet om met de vertrouwelijke informatie over kinderen en jongeren lid van de jeugdbeweging en hun omgeving. Hij geeft deze informatie niet door aan derden zonder de toestemming van de betrokkenen (kinderen vanaf 12 jaar of wettelijke vertegenwoordigers van jongere kinderen). Het vrijgeven van deze informatie schendt het vertrouwen die kinderen of jongeren in hem stellen en die vaak noodzakelijk is voor de uitvoering van zijn opdracht.
 - Bij elke afweging om de discretieplicht te doorbreken, staat het belang van het kind of de jongere centraal en is het schenden van de vertrouwensband een reëel risico waarmee rekening gehouden moet worden.
 - Er zijn echter uitzonderingen op de discretieplicht:
 - Als het delen van informatie in het belang is van het kind of de jongere. Dan vraag de jeugdwerker echter wel altijd vooraf toestemming aan het kind of de jongere
 - Wanneer de psychische, seksuele of fysieke integriteit van personen ernstig, daadwerkelijk gevaar loopt, mag je ook je discretieplicht doorbreken als dit de enige manier is om de persoon te helpen. Je mag bv. derden (de politie, het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, ouders,...) bij de situatie betrekken die beter dan jij geschikt zijn om het gevaar aan te pakken.
 - Indien de wet de jeugdwerker daartoe verplicht: bv. in kader van de meldingsplicht (van een misdrijf aan de procureur des konings) of bij een ondervraging door een onderzoeksrechter.
 - Indien er sprake is van een gewetenskwestie of moreel dilemma voor de jeugdwerker of de organisatie.
 - Als de jeugdwerker of organisatie geschaad wordt.
- **Mag jij als leiding op kamp in de badkamer binnenkomen terwijl de leden zich aan het wassen zijn?**
 - Een leiding die de badkamer binnenkomt op kamp terwijl een lid zich aan het wassen is, schendt wel degelijk het recht privacy en het recht op fysieke, psychische en seksuele morele integriteit. Dit kan alleen wanneer het gaat om een jong kind dat zelf aangeeft dat het hulp nodig heeft bv. bij het wassen, of waarvoor de ouders dit aangaven.
 - Sinds 2018 moet elke erkende jeugdwerkorganisatie een aanspreekpunt integriteit (API) aanstellen. Dit is een persoon die de leden kunnen aanspreken wanneer iemand tijdens activiteiten van de organisatie over hun grenzen is gegaan.
- **Mag 22-jarige leiding Tom een seksuele relatie hebben met Sarah? Zij is een lid van de jouw jeugdbeweging.**
 - Indien Sarah 16 jaar is, is zij seksueel meerderjarig en kan zij zelf toestemmen met seksuele handelingen. Dan mogen Tom en Sarah seksuele betrekkingen hebben als ze hier beiden vrijwillig in toestemmen.
 - Het kan natuurlijk zijn dat er in de deontologische code van jullie jeugdwerking andere afspraken staan.
 - Je mag vanaf 14 jaar seks hebben als:
 - iedereen toestemming geeft
 - het leeftijdsverschil tussen jullie max. 3 jaar is
 - niemand hun vertrouwens - of gezagsrelatie gebruikt (zoals bv. je choreleider of je sporttrainer)
- **Sarah, 16 jaar, die een relatie heeft met 22-jarige leiding Tom, geraakt ongewenst zwanger. Kan zij zelf beslissen over een abortus?**
 - Ja, als Sarah bekwaam is volgens de arts die ze contacteert om de abortus uit te voeren.
 - In de Wet Patiëntenrechten binnen de gezondheidszorg staat geen minimumleeftijd op bekwaamheid, vaak wordt 12 jaar als richtlijn gebruikt.
 - Ter verduidelijking: om als persoon als geestelijk 'bekwaam of competent' te worden aanzien, moet je:
 - Voldoende in staat zijn om in te schatten wat in je belang is EN
 - Voldoende in staat zijn om de gevolgen van je beslissingen en daden in te schatten

CASUSSEN:

- **Mag je op kamp iemands valies doorzoeken op snoepen, sigaretten of drugs?**
 - Leiding mag niet zomaar iemand anders spullen doorzoeken, tenzij met de toestemming van het lid (of met die van de ouders wanneer het lid onbekwaam is).
 - Bekwaamheid: om als persoon als geestelijk 'bekwaam of competent' te worden aanzien, moet je:
 - Voldoende in staat zijn om in te schatten wat in je belang is EN
 - Voldoende in staat zijn om de gevolgen van je beslissingen en daden in te schatten
 - Toestemming is altijd nodig. Wanneer de leiding zich ernstig zorgen zou maken over een lid (bv. bij zelfverminking), wanneer het lid op heterdaad betrapt wordt op een misdrijf, wanneer er vermoedens zijn van druggebruik of -bezit,... dan moet de leiding contact opnemen met de politie die in sommige omstandigheden een zoeking of fouille kan uitvoeren zonder toestemming.
 - Enkel wanneer er sprake is van een concrete, acute noodtoestand (bv. brand of concreet, ernstig gevaar voor fysiek geweld) mag de leiding de valies doorzoeken zonder toestemming.
- **Op kamp worden vele, leuke foto's genomen van leden die druk bezig zijn met spelletjes spelen, mag je die zomaar op sociale media posten?**
 - Niemand mag ongevraagd je foto publiceren op een website, een socialenetwerksite, in de krant, in een tijdschrift, of op een folder, ... Foto's van bv. het bosspel mogen dus niet zomaar op de website of op sociale media geplaatst worden. Zowel voor het nemen van een foto als voor het plaatsen van een foto waar een lid opstaat, is toestemming nodig van de ouders (indien het lid jonger is dan 12 jaar) en van het lid zelf (indien het lid ouder is dan 12 jaar).
- **Tijdens het nachtwaken, ontdek je dat Timo, 14-jaar, op zijn gsm bezig is. Je neemt de gsm af en beslist met de leidingsploeg eens te kijken naar wie het lid allemaal berichten stuurt. Mag dit?**
 - Het lezen van de sms schendt het recht op privacy en specifiek het recht op briefgeheim.
 - Ook minderjarigen hebben recht op briefgeheim, dit recht gaat verder dan enkel brieven zoals het woord doet denken. E-mails, chatgesprekken en sms'en, dus alle geschreven communicatie, worden gelijkgesteld met brieven. De leiding mag deze dus niet zomaar lezen, tenzij het lid zelf zijn privacy opgeeft door toestemming te geven.
 - Als je een lid betrapt met hun gsm mag je die als leiding niet zomaar inkijken, tenzij met de toestemming van het lid. Als leiding kan je hen wel verplichten om de gsm af te geven wanneer die een activiteit stoort of wanneer afgesproken werd dat die niet gebruikt werd in bepaalde omstandigheden, maar je mag die dan niet langer bijhouden dan nodig is.
- **Het is de laatste avond, het is kampvuur en de oudste twee groepen, 15 tot 18 jarigen, mogen langer opblijven. Ze zitten bij de leidingsploeg en praten gezellig over het leven. Tom, een leiding, biedt hen pintjes aan, mag dit?**
 - Het is in België verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan wie jonger is dan zestien jaar. Enkel wie ouder is dan 16 mag dus pintjes drinken. Sterke drank mag men bovendien niet verkopen, schenken of aanbieden aan min-achtienjarigen. Aangezien cocktails en mixdranken zoals breezers of Desperados sterke drank bevatten, mogen ze ook niet worden geschonken aan minderjarigen.
- **Fien, een 15 jarige, is gewoon van thuis te roken thuis, ze vraagt of ze op kamp ook kan roken. Mag dit?**
 - Roken zelf is niet verboden voor een bepaalde leeftijd. Maar je mag pas sigaretten kopen vanaf 18 jaar.
 - Onder de 18 jaar mag je geen tabaksproducten kopen in België. Fien mag dus zelf niet om haar sigaretten gaan, maar ze mag dus wel roken indien haar ouders hiermee akkoord gaan. Als jeugdbeweging mag je hierover natuurlijk zelf ook regels opstellen.

CASUSSEN:

- **Na een namiddag vol leuke activiteiten, is het einde van de dag in zicht. Alle ouders staan te wachten om hun kinderen mee naar huis te nemen. Tussen de ouders staat ook de mama van Victor. Jullie kunnen duidelijk zien dat de moeder zat is, ze kan amper nog op haar benen staan. De mama is met de auto. Kunnen jullie verbieden dat de mama met Victor naar huis vertrekt?**
 - Ja dat mag, sterker nog: het, moet zelfs meestal.
 - Je mag iemand zijn rechten schenden, hier die van de moeder, als er sprake is van een juridische noodtoestand, dit is een situatie waarbij de fysieke, psychische of seksuele integriteit van een minderjarige concreet, acuut in gevaar is.
 - Indien Victors integriteit concreet acuut en ernstig in groot gevaar is en jullie niks ondernemen, dan is er zelfs mogelijk sprake van schuldig hulpverzuim (art 422 bis Strafwetboek).
 - Schuldig hulpverzuim is een misdrijf in het Belgisch recht waarvan sprake is wanneer iemand het nalaat een ander te helpen die in groot gevaar verkeert, terwijl men kon helpen zonder zichzelf in gevaar te brengen.
- **Marie, 9 jaar, is één van jouw leden. Wegens een verontrustende opvoedingssituatie werd ze thuis weggehaald en geplaatst in een instelling. Ze heeft je al vaak over haar thuissituatie verteld en vraagt nu of je haar vertrouwenspersoon wil zijn binnen de integrale jeugdhulp. Kan je als leiding een vertrouwenspersoon zijn voor één van je leden?**
 - Ja, een vertrouwenspersoon is in de eerste plaats iemand bij wie de minderjarige zich goed voelt, en waarmee hij een vertrouwensband heeft. Volgens de wet moet een vertrouwenspersoon tegelijk aan vier voorwaarden voldoen
 - Door de minderjarige zelf aangeduid zijn
 - Meerderjarg zijn (ouder dan 18)
 - Op geen enkele wijze betrokken zijn bij de lopende jeugdhulp. Dit betekent dat je niet rechtstreeks betrokken mag zijn in de hulpverlening om als vertrouwenspersoon op te kunnen treden
 - Over een blanco uittreksel uit het strafregister model 2 beschikken. Dit uittreksel kan je meestal gratis afhalen, of online aanvragen bij de dienst bevolking van de gemeente waar je gedomicilieerd bent.
- **Tijdens een activiteit laat je je leden 10 minuten alleen, ze zijn tenslotte toch al 14 jaar. In die tijd hebben ze een graffiti spuitbus gevonden en de gevel van een huis beklad. De politie had jullie leden wel in de gaten en geeft hen een gastboete, mag dit?**
 - GAS-boetes kunnen inderdaad opgelegd worden aan jongeren vanaf 14 jaar. Minderjarigen (jonger dan 18 jaar) kunnen een maximumboete krijgen van 175 euro of een gemeenschapsdienst van maximum 15 uur. Meerderjarigen betalen maximum 350 euro of moeten een gemeenschapsdienst van maximum 30 uur doen.
 - Elke gemeente kiest zelf vanaf welke leeftijd ze GAS-boetes oplegt en voor welke vorm van overlast. Wat kan of niet kan in jouw woonplaats, lees je in het politiereglement van jouw gemeente. Je kan zo'n politiereglement terugvinden via de website van jouw stad of gemeente of via de site van de lokale politie.
 - Als leiding is het dus belangrijk dat je op de hoogte ben van wat in jouw gemeente al dan niet verboden is en dat je hiermee rekening houdt tijdens het jeugdwerk.
- **Joost is 16 en heeft een mentale beperking. Hij zit al jaren in jullie jeugdbeweging en zou nu ook graag leider worden, mag of kan dit?**
 - Kinderen met een beperking moeten goede zorg en onderwijs krijgen, zodat ze zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Kinderen met een beperking moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Ze moeten kunnen meedoen in de wereld.
 - Niet iedereen kan al die taken opnemen. Als iemand een beperking heeft, is dit misschien écht te moeilijk.
 - Gelukkig kan je in heel wat jeugdbewegingen, speelpleinen of vakantieorganisaties een 'animator op maat' opnemen.
 - In zo'n rol op maat neem je enkele animator- of leidingstaken op, maar niet allemaal. Je bespreekt samen met de rest van de leiding welke taken dat wel en niet zijn, op basis van hun talenten.

CASUSSEN:

- **De ouders van Sofie, 13 jaar, gaan scheiden. Haar papa zal verhuizen naar een verafgelegen dorp waardoor ze niet elke week naar de jeugdbeweging zal kunnen komen. Dit wil ze absoluut niet en ze vraagt jou of ze mag kiezen om voor altijd bij haar mama te wonen. Wat is het antwoord op haar vraag?**
 - Tot Sofie meerderjarig (18 jaar) wordt, kan ze niet kiezen bij wie ze wil wonen, en ook niet beslissen of, en wanneer ze op bezoek gaat bij een ouder. Ofwel beslissen haar ouders hier samen over, ofwel beslist de familierechter.
 - Aangezien Sofie ouder dan twaalf jaar is, zal ze automatisch uitnodigd worden door de familierechter om naar haar mening te luisteren. De rechter moet beslissen wat volgens hem het meest in het belang van Sofie is. Hij kan hierbij wel iets anders beslissen dan wat Sofie wenst. Ze hoeft haar mening trouwens niet te geven, dat mag.
 - Wanneer een lid jonger is dan 12 jaar, wordt die niet automatisch uitgenodigd voor een gesprek met de rechter. Die kan wel zelf vragen om gehoord te worden.
- **Het is zover, jullie jaarlijkse fuif staat voor de deur. Pieter, 15 jaar, zou heel graag komen, maar hij weet niet zo goed of hij, als vijftienjarige, op een fuif mag zijn.**
 - Eigenlijk zegt de wet niets over de leeftijd waarop je mag beginnen uitgaan. De wet zegt wél dat de toegang tot danscafés en dancings verboden is voor kinderen jonger dan zestien jaar als er geen volwassene bij is.
 - Vanaf je zestiende mag je wel een dancing of danscafé binnen als je ouders hiermee akkoord gaan.
 - Let wel op: Volgens de wet mag aan -16-jarigen geen alcohol worden verkocht, aangeboden of geschonken, ook niet gratis. Pieter mag dus geen alcohol drinken op de fuif.
- **Tijdens het uitgaan met de leidingsploeg, kom je één van je leden, 17-jarige Thomas, tegen. Hij is al redelijk zat en beslist naar huis te gaan. Met veel moeite klautert hij op zijn fiets. Wanneer je hem probeert tegen te houden om in deze toestand naar huis te fietsen, beweert hij dat de politie hem toch niks kan maken, want hij is met zijn fiets. Is dit wel zo?**
 - Rijden met meer dan 0,5 promille alcohol in je bloed is strafbaar. Ja, dat geldt ook voor de fiets!
 - Vanaf 16 jaar kan je voor verkeersinbreuken trouwens voor de politierechter gedaagd worden die je dezelfde straffen kan opleggen als die voor volwassenen.
- **Op je jaarlijkse fuif zie je jouw medeleiding een cocktail geven aan één van je leden, hij is 17 jaar. Mag dit?**
 - Het is in België verboden om alcohol te verkopen, te schenken of aan te bieden aan wie jonger is dan zestien jaar. Wie ouder is dan 16 mag dus pintjes (of wijn) drinken. Sterke drank mag men niet verkopen, schenken of aanbieden aan min-achtienjarigen. Aangezien cocktails en mixdranken zoals breezers of Desperados sterke drank bevatten, mogen ze ook niet worden geschonken aan minderjarigen.
- **Op jullie startdag komt Jozefien, 16 jaar, zeggen dat ze heel graag lid wil worden in jullie jeugdbeweging, maar haar ouders verbieden dit. Jullie schrijven haar in zonder medeweten van haar ouders, want ze is tenslotte toch al 16 jaar, mag dit?**
 - Naast eens een gesprek te gaan houden met de ouders om hen proberen te overtuigen van jullie jeugdbeweging, kunnen jullie niet veel ondernemen. Het inschrijven zonder toestemming van de ouders van een minderjarige mag niet.
 - Ouderlijk gezag hebben betekent dat de ouders samen het ouderlijk gezag uitoefenen over hun minderjarige kinderen. Ook als ze gescheiden zijn. De ouders hebben rechten om alle beslissingen te nemen over hun kind en hun bezittingen tot die de leeftijd van 18 jaar bereikt heeft. Ouders mogen dus alle beslissingen nemen over gezondheid, opvoeding, vrije tijd, opleiding, kledij, zakgeld, vrienden, .. Het is natuurlijk wel de bedoeling dat de ouders zo veel mogelijk rekening houden met de mening van hun kind bij het nemen van deze beslissingen.

CASUSSEN:

- **De postbode is langsgekomen op kamp. Je ziet dat bij de brieven opnieuw een roodkleurige geparfumeerde brief zit voor 16-jarige Tom. Je beslist om hem te openen en voor te lezen op de leidingskring, het is toch maar kalverliefde, niks serieus. Schendt dit de rechten van Tom?**
 - Het lezen van de brief schendt het recht op privacy en specifiek het recht op briefgeheim
 - Ook minderjarigen hebben recht op briefgeheim, dit recht gaat verder dan enkel brieven zoals het woord doet denken. E-mails, chatgesprekken en sms'en, dus alle geschreven communicatie, worden gelijkgesteld met brieven. De leiding mag deze dus niet zomaar de brief lezen. Tenzij het lid zelf zijn privacy opgeeft door toestemming te geven, of door nonchalant met zijn privacy om te gaan door bv. de brief open op de eettafel te laten liggen.
 - Wettelijke vertegenwoordigers mogen ook het recht op privacy schenden, dit enkel wanneer ze zich ernstige zorgen maken over hun kind (bv. bij verdenking van druggebruik).

Nabespreking

- Zijn er situaties bijgebleven?
- Zijn er onderwerpen/situaties die vragen oproepen? Besteed als begeleider tijd aan deze vragen en sta stil bij de antwoorden.

DOELSTELLING 3

INFORMEREN OVER KINDEREN- EN JONGERENRECHTEN EN WETGEVING

1. Kinderrechtenbattle

Wanneer?:

- Speel dit als begin- (kijken hoeveel iedereen al weet) of eindspel (kijken of iedereen goed heeft opgelet en de boodschap is overgekomen).

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Weten wat de wet zegt over de rechten van kinderen en jongeren.
- Inzicht krijgen in het IVRK en de Belgische wetgeving.

Duur:

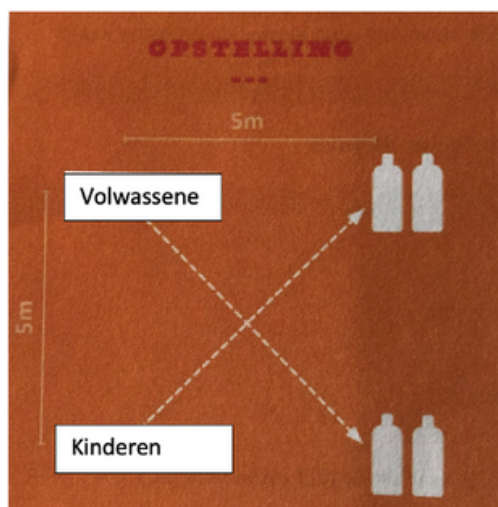
- Afhankelijk van de grootte van de groep.

Benodigheden:

- 1 frisbee
- 2 lege flessen
- 2 emmers gevuld met water
- 2 bekere
- Touw/afbakingslint/krijt
- 2 begeleiders (1 per ploeg)

Locatie:

- Outdoor
- Grasveld of speelplaats

In het kort:

Er is een oorlog tussen kinderen en volwassenen uitgebroken. De ene groep zal moeten strijden voor kinderrechten, de andere groep zal trachten te voorkomen dat kinderen rechten krijgen. Het doel is om zo vlug mogelijk de fles van het rivaliserende team te vullen. Want dan is de maat vol. Winnen de volwassenen, dan worden de kinderen hun rechten afgenomen. Winnen de kinderen, dan krijgen zij rechten.

Spelverloop:

Verdeel de groep in twee ploegen, de kinderen en de volwassenen. Beide ploegen nemen plaats in twee met touw/krijt afgebakende cirkels op vijf meter van elkaar. Beide ploegen beschikken over 'rechten' (twee lege flessen) die op vijf meter afstand staat. Iedere keer wanneer het startschot gegeven wordt, loopt één teamlid van elke ploeg met een beker water op zijn hoofd naar de 'rechten' van de rivaliserende groep en giet het water in de fles zonder die aan te raken. Pas als deze speler terug in de cirkel staat, mag de volgende vertrekken (zoals estafette).

Maar er is ook een frisbee in het spel! Één ploeg heeft de frisbee bij de start van het spel in handen. Deze kan het lopende lid van het andere team knock-out gooien door de frisbee tegen die aan te gooien. Diegene die de frisbee gooit, doet dit zonder de cirkel te verlaten. Als de frisbee de grond raakt, mag één iemand van de rivaliserende ploeg die niet heeft gegooid, de frisbee halen. Eens terug in de eigen cirkel mogen zij proberen het teamlid van de tegenstanders knock-out te gooien. Als een rivaliserend lid werd aangegooit met de frisbee is deze knock-out en blijft deze ter plaatse staan. De spelbegeleider leest dan een stelling voor (zie hieronder). De loper moet de vraag/stelling zo vlug mogelijk correct beantwoorden.

Pas als de loper de stelling correct heeft beantwoord, mag die verder lopen (met de beker water op het hoofd). Het andere team mag al die tijd gewoon verderlopen, tenzij hun loper ook door de frisbee geraakt wordt. In dat geval moet die blijven stilstaan tot het zijn beurt is om een vraag/stelling te beantwoorden.

- Heb je de stelling fout? Giet de beker uit en loop terug naar je eigen team.
- Gooi je per ongeluk een eigen teamlid aan? Dan moet die terugkeren naar jullie kamp en de beker leeggieten.

QUIZVRAGEN:

- 1. Tom is 15 jaar wanneer zijn ouders uit elkaar gaan. Hij wil voornamelijk bij zijn mama blijven wonen en slechts enkele weekends bij zijn vader op bezoek gaan. Is hij oud genoeg om dat zelf te beslissen?**
 - Nee, pas vanaf 18 jaar heb je het recht om te kiezen bij welke ouder je woont
- 2. Lien is 16 jaar wanneer ze verliefd wordt op een leiding in de jeugdbeweging. Hij is 22 jaar. Mogen zij seksuele betrekkingen hebben?**
 - Ja, vanaf 16 jaar kan je legaal seks hebben
 - Het kan natuurlijk zijn dat er in de deontologische code van jullie jeugdwerking andere afspraken staan.
- 3. Fatima wil na het vierde middelbaar veranderen van studierichting omdat ze erg graag koksschool zou volgen. Haar ouders vinden dat ze Latijnse verder moet volgen. Wie beslist uiteindelijk over de studiekeuze?**
 - Fatima
 - **De rechter.** Je kan een jeugdadvocaat aanstellen en samen naar de rechter gaan. De rechter kan uitzonderlijk beslissing van de ouders overrulen
 - **Haar ouders**
- 4. Vanaf welke leeftijd kunnen jongens hun kind erkennen bij de burgerlijke stand?**
 - Vanaf 16 jaar
 - Vanaf 18 jaar
 - **Ongeacht de leeftijd**
- 5. Lien, 16 jaar, geraakt ongewenst zwanger van haar leiding. Kan zij zelf beslissen over een abortus?**
 - **Ja, als ze bekwaam is**
 - Nee, haar ouders beslissen
 - Nee, haar partner beslist
- 6. Vanaf welke leeftijd mag je wodka-cola drinken?**
 - 18 jaar
- 7. In welk jaar werd het internationaal verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK) goedgekeurd door de Verenigde naties?**
 - 1989
- 8. Mag je als minderjarige zelf je advocaat kiezen?**
 - Ja, en je hebt recht op een pro-deo (gratis) advocaat
- 9. Vanaf welke leeftijd kan je een klacht indienen bij de politie wanneer je slachtoffer bent geworden?**
 - Vanaf 12 jaar
 - **Er is geen minimumleeftijd, je kan altijd klacht indienen**
 - Vanaf 16 jaar
- 10. Mag je als leiding een pintje aanbieden aan een lid van 15 jaar?**
 - Nee, want die zijn nog geen 16 jaar
- 11. Amber zou heel graag naar de Chiro gaan, maar haar ouders staan erop dat ze naar de Scouts gaat? Wie zal uiteindelijk beslissen over de jeugdbeweging**
 - **Haar ouders**
 - Amber
- 12. Wanneer ben je in België meerderjarig?**
 - 18 jaar
- 13. Vanaf welke leeftijd kan je een identiteitskaart krijgen?**
 - 12 jaar

QUIZVRAGEN:

14. Kunnen je ouders je als 17-jarige verbieden alleen op vakantie te gaan?

- Ja, want ze hebben ouderlijk gezag
- Nee, je bent al ouder dan 16 jaar
- Nee, want ik heb recht op spel en vrije tijd

15. De ouders van Sanne en Jeffrey hebben weinig geld en kunnen de huur voor het huis niet meer betalen. Moeten Sanne en Jeffrey naar een pleeggezin?

- Ja, de rechter bepaalt dat Sanne en Jeffrey naar een pleeggezin moeten
- Nee, een pleeggezin is alleen voor kinderen van wie hun ouders niet voor ze kunnen zorgen
- **Nee, kinderen mogen niet zomaar bij hun ouders weggehaald worden. Er moet andere woonruimte geregeld worden**
- Ja, als ouders weinig geld hebben moeten de kinderen naar een pleeggezin

16. Vanaf welke leeftijd moeten de leden in jullie jeugdbeweging hun identiteitskaart altijd bij hen hebben?

- 15 jaar

17. Tijdens een activiteit kom je te weten dat een 15-jarig lid geslagen wordt thuis, welke organisatie kan je bellen voor hulp?

- De politie.
- Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling
- Het Kinderrechtencommissariaat

18. Co-ouderschap betekent:

- Dat een kind 1 week bij zijn vader woont en 1 week bij zijn moeder
- Dat een kind 2 ouders heeft
- **Dat beide ouders samen het ouderlijk gezag over hun kind uitoefenen**

19. Waar of niet waar: kinderen en jongeren hebben het recht om naar de jeugdbeweging te komen?

- Waar: alle kinderen moeten kunnen spelen en sporten, ze hebben namelijk recht op vrije tijd en ontspanning

20. Welk land heeft het kinderrechtenverdrag (nog) niet ondertekend?

- 196 landen hebben het Kinderrechtenverdrag ondertekend. Alleen de **Verenigde Staten** heeft het verdrag nog niet ondertekend

21. Als leiding vind je op kamp het dagboek 12-jarige Louis onder zijn kussen, je beslist om met je medeleiding hier even een kijkje in te nemen. Mag dit? Zo nee, welk recht werd hier geschonden?

- Het mag niet, het recht op privacy werd geschonden

22. Al van jongs af ben je lid van de Chiro, Scouts, KSA, Kazou. Je wordt eindelijk 16 of 17 en je hebt super veel zin om de leiding te worden bij de jeugdbeweging. Maar voor jongeren met een verstandelijke beperking of autisme is dit onmogelijk. Die kunnen toch niet mee op animatorcursus. Of wel?

- Jawel, ook jongeren met een beperking kunnen in een leidingsploeg stappen
- Ook als je een verstandelijke of een lichamelijke beperking hebt, moet je een volwaardig en behoorlijk leven kunnen leiden

23. Op kamp wil Tim niet meehelpen met het schillen van aardappelen, hij beweert dat zijn recht tegen kinderarbeid is geschonden. Heeft hij gelijk, waarom wel of waarom niet?

- Tim heeft ongelijk: je kan verplicht worden om sommige taken/klusjes te doen. Je mag geen gevaarlijk werk doen of werk dat schadelijk is voor je gezondheid of voor je lichamelijke of geestelijke ontwikkeling. Gaan werken is ook verboden als je daardoor geen tijd meer hebt om naar school te gaan, met andere mensen om te gaan of je te ontspannen.

QUIZVRAGEN:

24. Vanaf welke leeftijd moet je naar school in België?

- 2 jaar en 6 maanden
- 6 jaar
- **Geen van beiden (Er is leerplicht en geen schoolplicht in België.)**

25. Mogen ouders hun kind verbieden om naar de jeugdbeweging te gaan?

- **Ja (Ouders hebben het ouderlijk gezag over hun kinderen tot deze 18 zijn. Dat betekent dat ze alle beslissingen mogen nemen die met de opvoeding van hun kinderen te maken heeft.)**
- Ja, als er drugs worden gedeald
- Neen

26. Peter is 11 en heeft tijdens een activiteit een fiets gestolen. Wie zal hem straffen?

- De politie
- **De jeugdrechter.** (De jeugdrechter straft minderjarigen die misdrijven hebben gepleegd.)
- De advocaat

27. Hoe oud moet je zijn om zonder toestemming van je ouders op buitenlandse reis te gaan?

- 18 jaar

28. Een lid breekt haar been tijdens een dropping. Ze wordt opgehaald door een ambulance. Wie moet toestemmen met een operatie?

- De jongere zelf vanaf dat ze 12 jaar is
- De jongere zelf vanaf dat ze 16 jaar is
- Sowieso altijd de ouders van de minderjarige
- **De jongere zelf als ze wilsbekwaam is**

29. Wie mag een 6-jarig lid ophalen na een activiteit?

- Moeder of vader
- Grootouders
- **Om het even wie met toestemming van beide ouders**
 - ➔ omdat dit omslachtig is, is er een vermoeden dat de toestemming van 1 ouder gelijk is aan de toestemming van beide ouders
 - ➔ indien de ouders gescheiden zijn, beslist de ouder bij wie het kind verblijft die week, over wie het kind mag ophalen
 - ➔ jullie moeten dus bij elk kind weten wie het kind komt ophalen na de activiteit
- Om het even wie met toestemming van één van beide ouders

30. Hoe heet de Gentse organisatie die opkomt voor rechten van het kind en hen informatie en juridisch advies geeft?

- vzw tZitemzo

Nabespreking:

Zijn er vragen die de deelnemers zijn bijgebleven of onderwerpen die bij de deelnemers vragen oproepen?

DOELSTELLING 3

INFORMEREN OVER KINDEREN- EN JONGERENRECHTEN EN WETGEVING

2. Kinderrechten zeeslag

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Inzicht krijgen in kinderrechten, bekwaamheid, ouderlijk gezag, ...

Duur:

- 30 minuten.

Materiaal:

- Vier spelborden (zeeslag) (twee per team)
- 2 balpennen
- Bal
- Cricketspel/minigolfspel
- Quizvragen

Locatie:

- Outdoor/indoor.

Beschrijving:

Verdeel de groep in twee teams. Elk team duidt op het spelbord (zeeslag) volgende schepen met balpen aan:

- 1 vliegdekship (vijf vakjes)
- 1 slagschip (vier vakjes)
- 2 torpedojagers (drie vakjes)

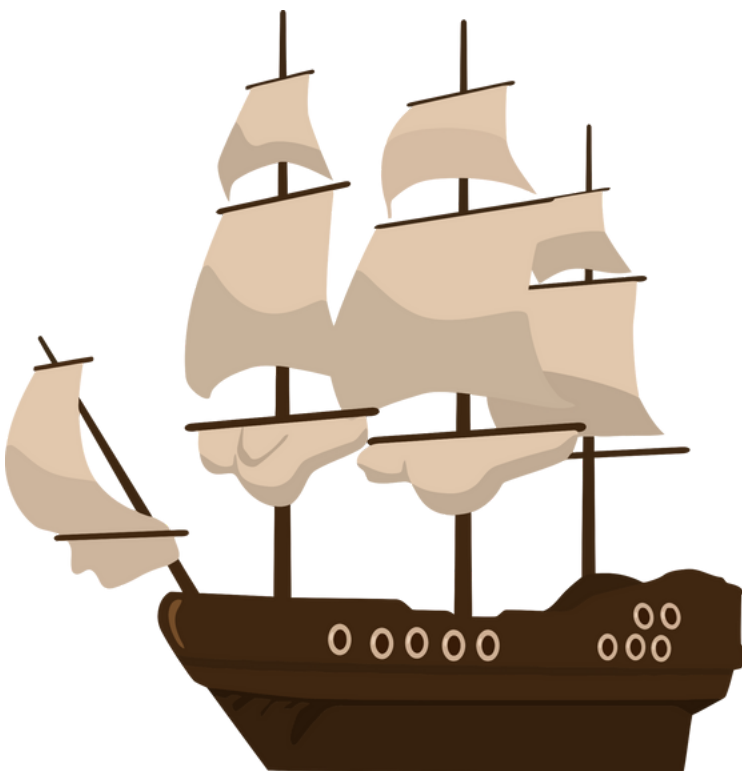
De teams duiden de boten aan met kruisjes zonder dat de andere groep de verdeling over het rooster ziet. De boten worden horizontaal of verticaal geplaatst en raken elkaar niet. Wanneer het rooster van iedere groep ingevuld is, begin je het spel.

Een deelnemer van elk team probeert het balletje door het cricketpoortje te slaan. Het team dat als eerste het balletje door het cricketpoortje slaat, krijgt een vraag. Kan het team de vraag juist beantwoorden? Zo ja, ga dan als volgt te werk:

1. Zeg een cijfer- en lettercombinatie waarvan je denkt dat er een boot van het andere team ligt.
2. Klopt dit en raak je een onderdeel van de boot, dan zegt het andere team 'RAAK'.
3. Zijn alle vakjes van de boot geraakt, dan roept het andere team 'GEZONKEN'.
4. Klopt de cijfer-letter combinatie niet, dan zegt het andere team 'PLONS'.

Geef na elke vraag kort wat extra informatie. Het team die het vaakst 'RAAK' heeft geschoten nadat alle quizvragen aanbod zijn geweest, wint.

Zie bijlage bij kinderrechtenbattle voor de quizvragen.

BIJLAGE:

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										
12										
13										
14										
15										
16										
17										
18										
19										
20										

DOELSTELLING 3

INFORMEREN OVER KINDEREN- EN JONGERENRECHTEN EN WETGEVING

3. Kinderrechtentrekken

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Inzicht krijgen in kinderrechten, bekwaamheid, ouderlijk gezag, ...

Duur:

- 20 minuten.

Materiaal:

- 1 autoband

Locatie

- Outdoor.

Beschrijving:

- Stap 1: verdeel de groep in twee.
- Stap 2: Laat groep 1 aan het ene uiteinde van het speelveld op een lijn gaan staan en groep 2 aan het andere uiteinde van het speelveld gaan staan. In het midden van het speelveld leg je een autoband.
- Stap 3: Geef aan elke speler van een team 1 een recht (bv. recht op privacy, recht op voeding, recht op eigen mening,...) zoveel rechten als er spelers in 1 team zitten. Ga naar team 2 en geef elke speler ook een recht. Let op, dit moeten dezelfde rechten zijn als bij team 1. (Zie bijlage: zo hoort het eruit te zien).
- Stap 4: Lees een kort verhaal voor, in elke verhaal wordt een of meerdere rechten geschonden. De persoon van team 1 en de persoon van team 2 die dit recht hebben gekregen, moeten naar het midden lopen en de band aan hun kant van het veld proberen krijgen. Indien het te lang duurt om de band aan 1 kant te krijgen, kan je nog een extra recht roepen, deze twee personen mogen dan hun team gaan versterken.

BIJLAGE:

verhaaltjes	antwoorden
Een mama leest het dagboek van haar zoon	Recht op privacy
Je ouders gaan bij de geboorte niet naar het gemeentehuis om je naam aan te geven	Recht op eigen naam en nationaliteit
Je ouders gaan opnieuw verhuizen, maar ze hebben nooit gevraagd wat jij daar nu van denkt	Recht op eigen mening
Je ouders hechten heel veel belang aan school, er is geen tijd op even met vrienden af te spreken of naar de jeugdbeweging te gaan	Recht op ontspanning en vrije tijd
Je ouders hebben je laten dopen en je bent heel katholiek opgevoegd, maar eigenlijk vind je de Islam een mooiere godsdienst	Recht op eigen godsdienst
Je ouders hebben niet genoeg centen, daardoor moet je aan een zeer laag loon gaan werken in een fabriek en kan je niet naar school	Verbod op kinderarbeid + Recht op onderwijs
Terwijl je aan het fietsen was, heb je per ongeluk een voetganger geraakt, de politie komt erbij en je moet naar de rechter, de rechter is zeer streng en stuurt je naar de gevangenis	Verbod op kinderen in de gevangenis

BIJLAGE:

Je voelt je al een tijdje mentaal niet zo goed en vertelt dit aan je ouders, je zou graag naar een psycholoog gaan, hierop antwoordt je vader 'een psycholoog is voor aanstellers, wees eens niet zo'n mietje'

Recht op een gezond leven

Je ouders hebben geen geld, elke dag word je naar school gestuurd met een lege boterhamdoos

Recht op voeding, kleding en wonen

Je broer heeft het syndroom van Down, je ouders zijn te beschaamd om hem naar school te sturen of de juiste zorg te geven

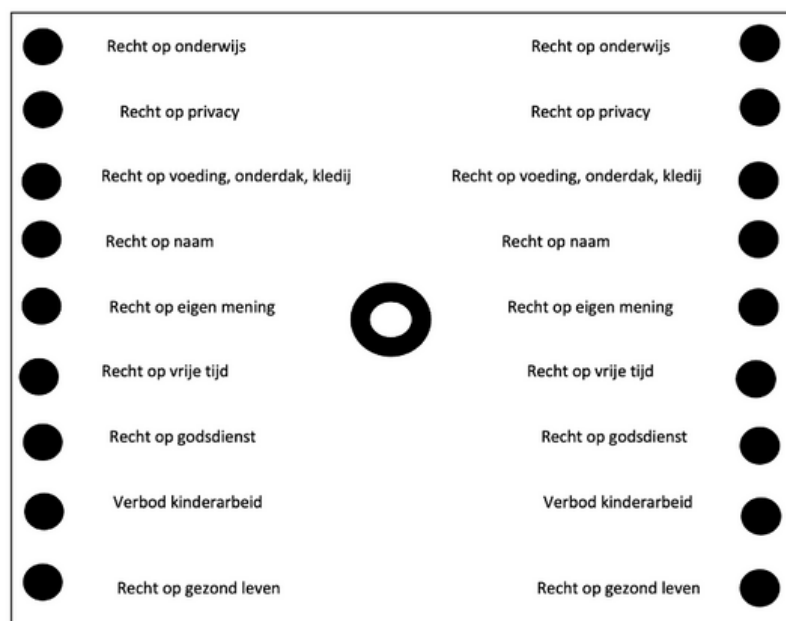
Rechten van kinderen met een handicap

De Derde Wereldoorlog breekt uit, België heeft te weinig soldaten en begint ook kinderen onder 15 jaar naar het front te sturen

Geen kinderen in de oorlog

Als 12-jarige word je naar het front in een oorlog gestuurd, daar krijg je een kogel in de arm maar is er geen medische zorg, ook ontbreekt er eten en een deftige slaappleats

Geen kinderen in de oorlog + Recht op verzorging, recht op voeding, kleding en wonen

DOELSTELLING 3

INFORMEREN OVER KINDEREN- EN JONGERENRECHTEN EN WETGEVING

4. Kinderrechten domino

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.

Doel:

- Inzicht krijgen in kinderrechten, bekwaamheid, ouderlijk gezag, ...
- De rechten en plichten van minderjarigen leren kennen.

Duur:

- 20 minuten.

Materiaal

- Stroken met vragen en antwoorden. (Zie bijlage)

Locatie:

- Indoor/outdoor.

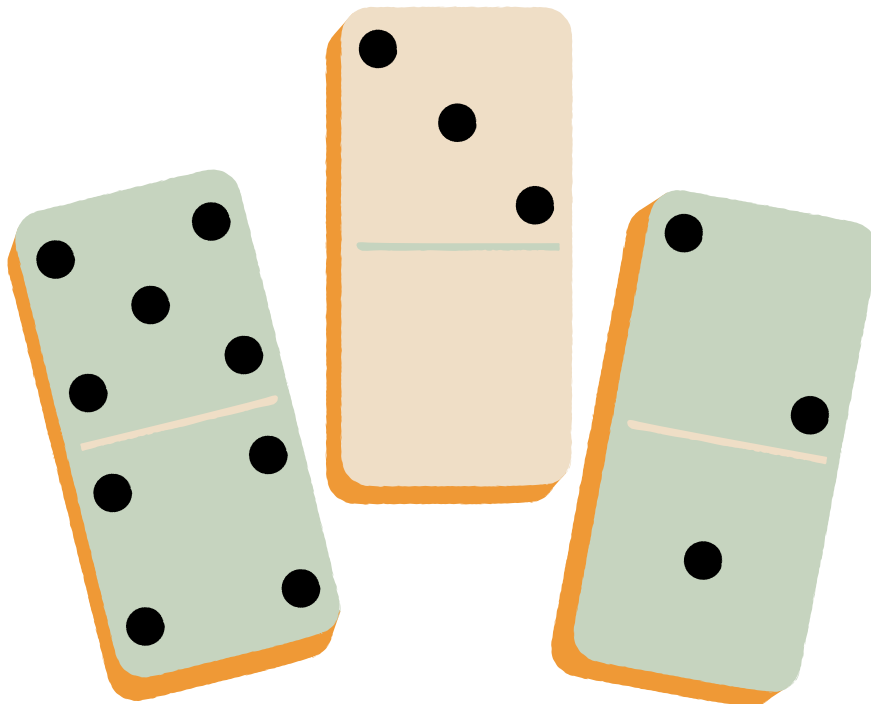
Beschrijving:

Het eerste strookje ("Vanaf welke leeftijd ben je meerderjarig?") wordt apart gehouden. De andere strookjes worden willekeurig uitgedeeld.

Elke strook wordt in groep besproken, te beginnen met de eerste strook. Elk persoon kan aangeven wat volgens die het juiste antwoord is.

De begeleider kan het juiste antwoord aanvullen met bijkomende informatie. Daarna wordt het kaartje met het passende antwoord aan de vraag gelegd en wordt de vraag ernaast besproken.

Verder gaan op dezelfde manier tot alle kaartjes besproken zijn.

BIJLAGE:

Vanaf welke leeftijd ben je meerderjarig?

In België ben je meerderjarig op 18 jaar.

Op welke leeftijd mag je in het huwelijksbootje treden?

Dat mag vanaf 18 jaar.

Kunnen je ouders aan jou een bijdrage vragen voor kost en inwon als je meerderjarig bent?

Ja. Ze mogen dit als je zelf geld verdient.

Je gaat alleen naar de dokter. Mag de dokter je ouders inlichten over de aard van je ziekte?

Jij mag daar zelf over beslissen als de dokter, op basis van je leeftijd en maturiteit, vindt dat je bekwaam bent.

Vanaf welke leeftijd mag je een vakantiejob doen?

Vanaf 15 jaar, als je de eerste 2 jaar secundair achter de rug hebt.

Tot wanneer ontvangen je ouders kinderbijslag voor jou?
A. tot je 18 bent
B. zolang je naar school gaat
C. tot je zelf een inkomen hebt

BIJLAGE:

Tot je zelf een inkomen hebt, maar max. tot je 25 jaar. C. is dus het juiste antwoord.

Als je als 17-jarige een verkeersovertreding begaat, voor welke rechtbank moet je dan verschijnen?

Voor de politierechtbank (dit vanaf 16 jaar).

Moet je als 12-jarige altijd je identiteitskaart bijhouden?

Neen, je kan pas bestraft worden als je je identiteitskaart niet bijhebt vanaf 15 jaar.

Vanaf welke leeftijd moet je stemmen?

Stemmen is verplicht vanaf 18 jaar.

Vanaf wanneer mag je een deeltijdse opleiding volgen?

Vanaf het schooljaar waarin je 16 wordt.

Vanaf welke leeftijd krijg je je identiteitskaart ?

Wanneer je 12 jaar wordt.

Wie bepaalt jouw studiekeuze?
A. jijzelf
B. jij samen met je ouders
C. je ouders

BIJLAGE:

Tot aan je 18 hebben je ouders het laatste woord.

Kan je als minderjarige zelf een zichtrekening openen?

Ja, maar daarvoor moeten je ouders (in principe) toestemming geven.

Mag een cafébaas je een whisky-cola schenken als je als 17-jarige alleen op café zit?

Neen, men mag pas 'sterke' drank schenken als de persoon die erom vraagt 18 jaar is.

Ben je leerplichtig tot de dag waarop je 18 bent, of tot het einde van het schooljaar waarin je 18 wordt?

Juridisch gezien eindigt de leerplicht op je 18de verjaardag. Dit kan echter nadelige gevolgen hebben voor bepaalde uitkeringen.

Kan je als 17-jarige zomaar gaan samenwonen?

Om als minderjarige samen te wonen heb je toestemming nodig van je ouders.

Kan je als 17-jarige trouwen?

In principe niet, tenzij je toestemming krijgt van de jeugdrechter.

Mag een meerderjarige een weggelopen minderjarige onderdak verlenen?

BIJLAGE:

Neen, dit is in principe strafbaar.

Als je als minderjarige weg wil van thuis waar kan je dan terecht?

- A. jeugdrechtbank
- B. Integrale Jeugdhulp
- C. vrienden

Integrale Jeugdhulp (zoals een JAC, CLB, etc) zoekt samen met jou en je ouders naar een geschikte oplossing.

Mieke is 5 jaar en gaat niet naar school. Kan dat?

Ja, dat kan. In België bestaat er geen schoolplicht! En pas vanaf 6 jaar is men leerplichtig.

Je wordt betrapt op het stelen van een horloge. Voor welke rechtbank moet je, als 15-jarige, dan komen?

Voor misdrijven moet je als minderjarige normaal voor de jeugdrechter verschijnen.

Kan je weigeren op medisch onderzoek te gaan, als je school dit vraagt?

Neen, dit kan pas als je 18 jaar bent.

Je bent 15 en loopt dronken op straat. Wat riskeer je?

BIJLAGE:

Je riskeert naar de jeugdrechtbank te worden gestuurd.

Je bent 18 en wil verder studeren. Je ouders willen deze studies niet betalen.

Dat kan niet zomaar. Je ouders moeten ook na je achttiende betalen voor minstens één passende opleiding.

Mag de politie zomaar, zonder jouw toestemming, je woning binnenkomen?

Neen, tenzij met een huiszoekingsbevel of wanneer er op dat moment een misdrijf aan de gang is.

Kan je als minderjarige zelf een spaarboekje openen?

Ja, vanaf 16 jaar kan je een beperkt bedrag afhalen van je spaarboekje. Wil je meer afhalen of ben je jonger? Dan is toestemming van je ouders nodig.

Kan je als minderjarige geld afhalen van een spaarboekje?

Ja, je mag vanaf 16 jaar €125 per maand afhalen van een spaarboekje dat je zelf opende. Geld afhalen van een spaarboekje op jouw naam dat je zelf niet opende, kan enkel mits toestemming van je ouders.

Moet je als minderjarige het geld dat je met een vakantiejob verdiende afgeven?

Je werkgever moet je loon in principe op je eigen rekening storten tenzij je ouders zich hiertegen verzetten. Je ouders beslissen immers tot je 18 wordt, wat er met je geld gebeurt.

Mag je als 15-jarige alleen op café een pint drinken?

BIJLAGE:

Neen, je moet 16 jaar zijn vooraleer men jou alcohol mag schenken.

Je ouders zijn gescheiden.
Je gaat om de 14 dagen naar je vader.
Hoe oud moet je zijn om te mogen kiezen of je nog naar je vader gaat of niet?

18 jaar.

Hoe oud moet je zijn om zonder toestemming van je ouders naar het buitenland te gaan?

Hiervoor moet je 18 jaar zijn.

Als je als minderjarige iemand of iets schade toebrengt. Wie zal dan opdraaien voor de kosten?

Je ouders zijn aansprakelijk en moeten opdraaien voor de kosten, tenzij je zelf over voldoende geld beschikt dan kan jij ook zelf aangesproken worden voor het betalen van de schade.

Kan je als minderjarige iets kopen op afbetaling?

Dat kan enkel als een volwassene borg voor je staat.

Kan je als minderjarige een lening aangaan?

De wet verbiedt een minderjarige een lening aan te gaan.

Mag je als minderjarige erven?

BIJLAGE:

Als minderjarige mag je geen erfenis aanvaarden. Je ouders moeten dat in jouw plaats doen en moeten je erfenis dan voor jou beheren tot je 18 wordt.

Mag je als 16-jarige een testament opmaken?

Ja, dat mag vanaf 16 jaar, maar je kan maar vrij beslissen over de helft van je bezittingen.

Mag een cafébaas aan een dronken 16-jarige bier schenken?

Neen, een cafébaas mag dit niet doen.

Mag je als 12-jarige op café bier drinken in het bijzijn van je ouders?

Neen, als je jonger dan 16 jaar bent, mag men je geen bier schenken. Ook niet in het bijzijn van een volwassene. Je mag wel alleen een café binnen.

Vanaf welke leeftijd mag je seksuele betrekkingen hebben?

- Je mag vanaf 14 jaar seks hebben als:
- iedereen toestemming geeft
 - leeftijdsverschil tussen jullie max. 3 jaar is
 - niemand hun vertrouwens - of gezagsrelatie gebruikt (zoals bv. je chiroleider of je sporttrainer)

Vanaf welke leeftijd mag je naar een dancing?

Vanaf 16-jaar mag je een discotheek binnen. Tenzij de dancing of je ouders beslissen dat je ouder moet zijn.

De film die je wil bekijken is "Kinderen niet toegelaten". Mag je als 16-jarige dan binnen?

BIJLAGE:

Ja, als 16-jarige mag je naar een film "kinderen niet toegelaten".

DOELSTELLING 4

'WAT ALS ER GEEN KINDER- EN JONGERENRECHTEN ZOUDEN ZIJN?'

1. Rollenspel

Doelgroep:

- Leiding, animatoren- en hoofdanimatoren, speelpleinwerkers, monitoren.
- Leden, jongeren en kinderen.

Doel:

- Aantonen hoe bevredigend het is om bij een groep te horen en te kunnen genieten van je kinderrechten en hoe ongemakkelijk het is om van een groep uitgesloten te worden of je rechten zijn afgenomen.

Duur:

- 30 minuten.

Materiaal

- Stroken met opdracht.

Locatie:

- Indoor/outdoor.

Vorbereiding:

- Schrijf volgende korte boodschappen op een strookje papier en maak van elk boodschap 5-6 kopieën (afhankelijk van de grote van de groep).
 - Je wil een spelletje spelen, zoek anderen die ook een spelletje willen spelen.
 - Recht op onderwijs: Je moet naar school gaan, zoek je klasgenoten.
 - Privacy: je hebt een geheimpje, zoek de anderen die ook een geheimpje hebben.
 - Wat denk jij van ... (onderwerp afhankelijk van de leeftijd). Zoek anderen die ook een mening hebben over ...
 - Loop rond en stel je voor aan iedereen 'hallo ik ben ...' zoek de anderen die zichzelf aan het voorstellen zijn.
- Maak losse kopieën van 1-5 andere boodschappen.
 - Je mag je mening niet uitdrukken en dus ook niks zeggen.
 - Je kan niet lopen, blijf zitten.
 - Je hebt honger, blijf vragen om eten en zeg dat je honger hebt.
 - Je moet werken, neem de borstel en begin het lokaal te vegen.
 - Helaas je ziet er een beetje anders uit dan de anderen, je mag niet meespelen, ga aan de kant tegen de muur zitten.
 - Geef 1 een blaadje zonder iets op, gewoon blanco.
- Doe elk boodschap in een ongemerkte enveloppe.
- Verzegel ze en meng ze door elkaar.

DOELSTELLING 4

'WAT ALS ER GEEN KINDER- EN JONGERENRECHTEN ZOULDEN ZIJN?'

Beschrijving:

Laat de deelnemers de enveloppen openen, de boodschap lezen en doen wat op hun blaadje staat. Vertel hen dat ze deze zoektocht moeten voortzetten en in steeds grotere groepen moeten blijven tot ze allemaal het gevoel hebben bij een groep te horen. Wanneer iedereen, behalve de eenlingen, in hun groepjes van vijf of zes zitten, doe dan verrast en leid hen in de volgende discussie.

Vraag aan de persoon die aan de kant tegen de muur moest gaan zitten:

- Hoe voelt het om niet aanvaard te worden in een groep? Gebeurt dit wel eens op school? Is het opzettelijk? In welke andere situaties zou dit kunnen gebeuren?
- Praat over discriminatie en pesten.
- Geen discriminatie: alle rechten gelden voor alle kinderen. Het maakt niet uit waar je vandaan komt, hoe je eruitziet en of je rijk of arm bent. Daar mag geen onderscheid in worden gemaakt: geen discriminatie heet dat. De overheid van het land waar je woont moet er alles aan doen om te zorgen dat je krijgt waar je als kind recht op hebt.
- Waarom reikten de mensen in een groep niet de hand aan de uitgesloten personen? Wat kunnen we doen om anderen op te nemen?

Volgende vragen:

- Hoe voelde het om iemand te vinden met dezelfde boodschap?
- Zijn er nog kinderen die geen andere kinderen hebben gevonden of die een vreemd blaadje hadden?
- Wat stond erop?
- Welke rechten zijn volgens jullie afgenomen van de kinderen zonder groep?

Afhankelijk van wat er op het blaadje stond, praat over:

- Minderjarigen met een handicap
 - Minderjarigen met een handicap moeten goede zorg en onderwijs krijgen, zodat ze zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Kinderen met een beperking moeten zo zelfstandig mogelijk kunnen leven. Ze moeten kunnen meedoen in de wereld.
- Vrij je eigen mening te geven
 - Minderjarigen mogen op allerlei manieren hun mening geven. Dit betekent ook dat kinderen informatie mogen verzamelen zodat ze hun mening kunnen vormen. De rechten van anderen moeten wel gerespecteerd worden. Schelden of iemand beledigen mag dus niet.
- Recht op informatie
 - Minderjarigen moeten informatie uit verschillende boeken, televisie, radio, kranten of van internet kunnen halen. De overheid moet hier voor zorgen. Ook moet er informatie geschreven worden die voor kinderen interessant is en waar ze wat van kunnen leren. De overheid moet kinderen beschermen tegen informatie die niet goed voor ze is. Daar moeten goede afspraken over gemaakt worden. Er moet rekening worden gehouden met verschillende talen en culturen van kinderen.
- Recht op voeding, kledij en een huis
 - Je hebt recht op een huis om in te wonen, elke dag eten en drinken en kleren om aan te trekken. Dit zijn allemaal basisbehoeften die je nodig hebt om goed te kunnen opgroeien. Hier moeten je ouders voor zorgen. Als ze dat niet kunnen, moet de overheid je ouders helpen.
- Recht op privacy
 - Niemand mag zich zomaar bemoeien met jouw leven. Mensen mogen niet ongevraagd bij jou thuis komen of zonder jouw toestemming brieven, sms'jes of e-mails bekijken die jij schrijft of krijgt. Als je een dagboek hebt, mag jij bepalen wie daarin mag lezen en als iemand een foto van jou wil maken en gebruiken, moeten ze dat eerst aan jou en je ouders vragen.
 - Zelf moet je ook voorzichtig zijn: op het internet moet je bijvoorbeeld niet zomaar informatie geven over jezelf aan mensen die je niet kent.
- Recht op naam en nationaliteit
 - Als je wordt geboren, krijg je een voornaam en een achternaam. Je ouders moeten jouw geboortedag en naam bij het gemeentehuis melden. Dan weet de overheid wie je bent en dat je bestaat. Je moet ook een nationaliteit krijgen.

DOELSTELLING 4

'WAT ALS ER GEEN KINDER- EN JONGERENRECHTEN ZOU DEN ZIJN?'

- Recht op spel en vrije tijd
 - Jongeren hebben recht om zich te ontspannen zodat ze zich goed in hun vel voelen. Om blij en gelukkig te zijn, heb je immers meer nodig dan alleen een gezond lichaam. Je moet je ook fit in je hoofd voelen.
 - Je hebt als kind recht op vrije tijd en rust. In je vrije tijd moet je kunnen spelen, iets kunnen doen waar je van houdt. Spelen is niet alleen leuk, je leert door te spelen ook hoe je sommige problemen kunt oplossen en om te gaan met andere kinderen. Er moeten veilige speelplekken zijn in iedere buurt. Ook moet het voor alle kinderen mogelijk zijn om naar een museum, film of toneelstuk te gaan.
- Geen kinderarbeid
 - Je mag geen werk doen dat niet goed is voor je gezondheid of waardoor je niet naar school kunt gaan. Landen moeten duidelijke afspraken maken over hoe oud je moet zijn om betaald werk te mogen doen en hoeveel uur je per dag of week mag werken. In Nederland mag je bijvoorbeeld vanaf je 13de werken buiten schooltijd. Daar zijn wel speciale regels voor.
- Recht op onderwijs
 - Je hebt het recht om naar school te gaan. Je hebt ook de plicht om te leren. De overheid moet ervoor zorgen dat de basisschool gratis is en dat je ook daarna goed middelbaar en hoger onderwijs kunt volgen. Landen moeten elkaar helpen om te zorgen dat ieder kind naar school kan.

Nabespreking: de deelnemers zonder vrienden, hoe voelt het om geen recht te hebben? Wat gaan jullie onthouden na dit spel? Zijn kinderrechten belangrijk?

CONTACTEER ONS

Chat met tZitemzo
www.tzitemzo.be

Mail met tZitemzo
info@tzitemzo.be

Bel met tZitemzo
09 233 65 65

Kom langs bij tZitemzo
Maak een afspraak of bekijk
de openingsuren op onze website
Hoogstraat 81, 9000 Gent, België

